

Vækstredøgørelse 03

Vækst med vilje

Regeringen
December 2003

Vækstredøgørelse 03

Vækstredøgørelse 03

Publikationen kan bestilles hos:

Schultz Information

Herstedvang 12

DK-2620 Albertslund

Telefon: 43 63 23 00

E-mail: schultz@schultz.dk

Publikationen kan også hentes på Økonomi- og

Erhvervsministeriets hjemmeside: www.oem.dk

Oplag: 3.000

Pris: 50,00 kr. inkl. moms

ISBN: Trykt udgave 87-7862-188-7

ISBN: Elektronisk udgave 87-7862-189-5

Design: Schultz Grafisk, Getty Images Denmark

Trykt i Danmark, december 2003

af: Schultz Grafisk

Økonomi- og Erhvervsministeriet

Slotsholmsgade 10-12

1216 København K

Telefon: 33 92 33 50

E-mail: oem@oem.dk

Hjemmeside: www.oem.dk

Indholdsfortegnelse

Forord	5
Kapitel 1. Vækst og fornyelse - på vej mod målet	9
1.1 Indledning	9
1.2 Vækstudfordringen	12
1.3 Regeringens vækststrategi - Vækst med vilje	15
1.4 Hovedudfordringer for dansk vækstpolitik	21
Kapitel 2. Danmarks vækstvilkår - styrker og svagheder	32
2.1 Indledning	32
2.2 Større frihed og virkelyst	33
2.3 Bedre brug af viden og ressourcer	42
2.4 Effektiv konkurrence	51
2.5 Offensiv udnyttelse af globaliseringen	62
Fremtidige udspil	69

Forord

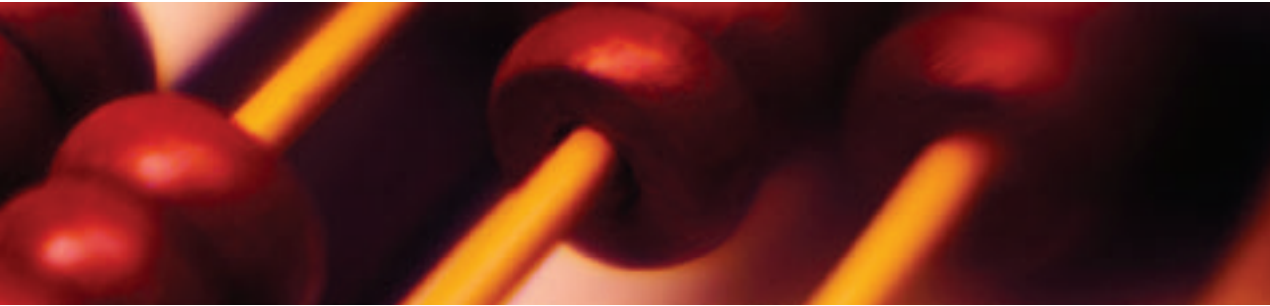
Danmark står over for en vækstudfordring. I dag er vi et af verdens mest velstående lande, og vi har klaret os relativt godt gennem afmatningen i verdensøkonomien. Men det er ingen garanti for, at vi også i fremtiden vil være blandt de rigeste. Det er alfa og omega for den fremtidige velstand at have gode vækstvilkår, så vi både kan høste gevinsterne i opgangstider og klare os godt igennem nedgangstider i den globale økonomi.

Med *Vækstredørelse 03* gennemfører regeringen et serviceeftersyn af de danske vækstvilkår. Der bliver gjort status for den hidtidige indsats i forbindelse med vækststrategien *Vækst med vilje*. Nøgleordene er bl.a. en stærkere selvstændighedskultur, lavere skat på arbejde og mere velfungerende markeder gennem styrket konkurrence og bedre udnyttelse af de globale muligheder. Styrket forskning og en mere virksomhedsnær offentlig sektor med færre administrative byrder er blandt andre vigtige indsatsområder i vækststrategien.

Med *Vækstredørelse 03* sætter regeringen kursen for de kommende års vækstpolitik. En vækstpolitik, der skal styrke fundamentet for den danske velstand og velfærd. Kun gennem øget vækst kan vi finansiere fremtidens velfærd og samtidig forny vores samfund.

Regeringen

1. Vækst og fornyelse - på vej mod målet

1. Vækst og fornyelse - på vej mod målet

1.1 Indledning

Høj vækst giver flere valgmuligheder - både for den enkelte og for samfundet. For den enkelte dansker er det et spørgsmål om levestandard. For det danske samfund handler det om at have råd til god service til de ældre, høj kvalitet på sygehusene og en folkeskole, der giver børnene en god uddannelsesmæssig og personlig ballast. Høj vækst åbner flere valgmuligheder for, hvad vi som enkeltpersoner kan gøre i vores liv, og hvad vi som samfund har råd til.

Men væksten kommer ikke af sig selv. Regeringens vækststrategi - *Vækst med vilje* - bygger på ønsket om mere frihed og større virkelyst for den enkelte virksomhed og borger. For den private sektor skal have såvel frihed til som ansvar for at vokse og udvikle sig. Indsatsen for fortsat vækst er en opgave, der vedrører os alle - et fælles ansvar.

Danmark står over for en stor vækstudfordring. Det er vigtigt, at flere kommer i arbejde, så vi kan opretholde og udvikle det danske velfærdssamfund. Samtidig skal vi blive bedre til at skabe værdier, når vi er på arbejde. En fortsat høj produktivitetsudvikling er afgørende for fremtidens velstand i Danmark.

Danmark er i dag et af verdens mest velstående lande. Men det er ikke en position, vi har fået til evig arv og eje. Det viser historien med al tydelighed - også inden for det seneste årti. Lande, der har satset bevidst på at skabe gunstige vækstvilkår, er blevet belønnet med høj økonomisk vækst. Det gælder f.eks. Finland og Holland. Omvendt er lande som Tyskland og Japan, der har tøvet med at gennemføre de nødvendige strukturreformer, sakket bagud. Hver dansker ville i gennemsnit have været godt 13.000 kr. fattigere i dag, hvis produktiviteten havde udviklet sig som i Tyskland i perioden 1991-2000. Det sætter fokus på betydningen af at skabe Europas bedste vækstvilkår. Desto bedre rammevilkår vi har, jo bedre rustet er vi til at sikre vækst og velstand i fremtiden.

Regeringen har allerede igangsat en omfattende 'første bølge' af initiativer for at styrke de danske vækstvilkår. Med lavere skat på arbej-

de fra 1. januar 2004 og skattestoppet er der gennemført vigtige tiltag for at gøre det mere attraktivt at arbejde og yde en ekstra indsats. Danske virksomheder har oplevet en række administrative lettelser i kraft af bl.a. *Konkurrenceevnepakken*. Og der er gennemført reformer og initiativer inden for forskning og uddannelse. Derudover har regeringen - bl.a. med den nationale strategi for bæredygtig udvikling - taget en række initiativer for at sikre en miljømæssig bæredygtig vækst.

Med disse - og mange andre - initiativer er der taget vigtige skridt i retning af at skabe bedre vækstvilkår som led i *Vækst med vilje*.

Men det betyder ikke, at vi er i mål. Danmark står fortsat over for store udfordringer. Der er en række områder, der vurderes at have stor betydning for vores fremtidige velstand og velfærd - og hvor der samtidig er særlig behov for en fremadrettet indsats for at sikre de bedst mulige vækstvilkår. Det drejer sig om:

- **Styrket konkurrence**, så ressourcerne i såvel den private som den offentlige sektor anvendes mere effektivt.
- **En bedre udnyttelse af Danmarks globale muligheder** gennem international handel, investeringer og videndeling.
- **Fortsat fokus på administrative lettelser og regelforenklning** - bl.a. gennem øget anvendelse af digitale løsninger og informationsteknologi til gavn for virksomheder og borgere.
- **En styrket selvstændigheds- og iværksætterkultur**, så der bliver skabt grundlag for flere nye vækstvirksomheder.
- **En målrettet satsning på forskning og innovation** ved bl.a. at fortsætte indsatsen for at styrke samspillet mellem erhvervsliv og videninstitutioner.
- **En fortsat indsats for at sikre en velkvalificeret arbejdsstyrke** ved, at flere unge gennemfører en erhvervskompetencegivende uddannelse.
- **Øget fokus på behovet for velfærdsreformer** - I forlængelse af Velfærdskommissionens arbejde skal der ses på indretningen af det fremtidige danske velfærdssystem. Med skatteaftalen sænkes skatten på arbejdsindkomst. Aftalen vil være fuldt indfaset i 2007.

En fokuseret strukturpolitisk indsats på disse områder vil have afgørende betydning for den fremtidige velstand og velfærd i Danmark. Kvaliteten af et lands rammevilkår har stor betydning for væksten. Analyser viser, at knap 40 pct. af forskellene i OECD-landenes produktivitetsniveau hænger sammen med kvaliteten af virksomhedernes vækstbetingelser. Det er alfa og omega for et land at være

omstillingsparat, så det er muligt både at høste gevinsterne i opgangstider og modstå tilbageslag i den internationale økonomi.

Regneeksempler viser, at der på langt sigt kan opnås betydelige gevinster, hvis det lykkes at forbedre rammevilkårene markant på vigtige områder, jf. tabel 1.1.

Tabel 1.1 Regneeksempler på langsigtede gevinster ved styrkede vækstvilkår		
	Bidrag til produktivitet, pct.	Betydning for velstand, mia. kr. (2003-priser)
Konkurrenceniveau som i sammenlignelige EU-lande	1,5	20
Løft i udenrigshandelskvote på 2 pct. point	0,75	10
Reduktion af de administrative byrder med 1 mia. kr.	0,1	2,7
Øget forskningsindsats med 0,1 pct.point af BNP	0 - 0,6	0 - 8
Større andel med videregående uddannelse (2 pct. point)	0,5	7

Anm.: Velstandseffekten af administrative lettelser er dels en direkte effekt fra produktiviteten, dels en indirekte effekt af øget produktion. Den samlede velstandseffekt er dermed større end den skønnede produktivitetseffekt. Effekterne af øget forskning er baseret på en stigning i den indenlandske forskningsindsats. Der knytter sig generelt stor usikkerhed til beregningerne. Bl.a. er det uklart, i hvilket omfang de anvendte analyser tager højde for de omkostninger, der er ved at finansiere øget forskning (forvridningstab), jf. afsnit 1.4 og kapitel 3 i *Vækstregørelse 03 - analyser*. Effekterne fra de enkelte indsatsområder kan ikke summeres. Det skyldes, at indsatser på ét område påvirker de øvrige områder.

Hvis f.eks. konkurrencen i Danmark kommer på niveau med sammenlignelige EU-lande, vil det danske indkomstniveau kunne stige med 1,5 pct. - svarende til 20 mia. kr. En styrket forskningsindsats vil også kunne øge produktiviteten. Regeringens genopretning af de offentlige forskningsmidler frem til 2007 vurderes således at have en betydelig effekt på produktiviteten. Det er dog en afgørende forudsætning for en effektiv anvendelse af de offentlige forskningsmidler, at der er den rette mængde kvalificerede forskere til rådighed, og at der er et velfungerende samspil mellem erhvervsliv og offentlige forskningsinstitutioner. Offentlig forskning skal heller ikke erstatte, men komplementere privat forskning. Ellers kan øget offentlig forskning ikke mærkbart bidrage til større produktivitet. Der knytter sig betydelig usikkerhed til denne type analyser, ligesom regneeksemplerne er baseret på en

række forudsætninger. Disse forudsætninger er yderligere beskrevet i afsnit 1.4. De enkelte analyser er detaljeret beskrevet i kapitel 3 i *Vækstredøgørelse 03 - analyser*.

Vækstredøgørelse 03 sætter fokus på, hvor godt Danmark klarer sig, og hvordan kvaliteten af de danske vækstvilkår er. På den baggrund peger regeringen på, hvor de fremtidige udfordringer er, og hvor der fortsat er behov for en indsats. Regeringen præsenterer nu den næste bølge af initiativer for at styrke de danske vækstvilkår og dermed nå målene i vækststrategien. En samlet oversigt over de fremtidige udspil for at styrke de danske vækstvilkår præsenteres sidst i publikationen.

1.2 Vækstudfordringen

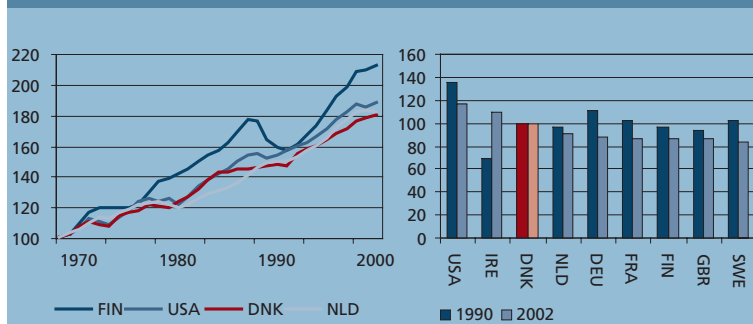
Danmark er i dag et af verdens mest velstående lande målt på BNP pr. indbygger, og Danmarks position er forbedret siden 1960. En placering som et af de rigeste lande i verden i dag er dog ingen garanti for, at Danmark kan fastholde den position fremover.

I en verden med stadig mere åbne grænser for udveksling af varer, serviceydelser, viden og arbejdskraft er det vigtigt, at et land er i stand til at omstille sig til ændringer i teknologien og den økonomiske situation. Historien viser, at verdens vækstcentre skifter geografisk placering. Der er en stadig skarpere konkurrence på de globale markeder samtidig med, at virksomhederne får adgang til nye markeder. På den ene side åbner det nye muligheder for erhvervslivet. På den anden side forstærkes presset for fortsat fornyelse og effektivisering. Såvel lande som virksomheder skal hele tiden kunne omstille sig.

I efterkrigstiden har der samlet set været en relativ høj vækst i den amerikanske økonomi. Det skyldes bl.a., at USA har været i stand til at tiltrække og fastholde en stor arbejdsstyrke. I Asien har en række lande som f.eks. Singapore, Sydkorea og Hong Kong haft meget høje vækstrater igennem 1980'erne og til dels 1990'erne. Herefter er udviklingen vendt brat. Andre asiatiske lande som f.eks. Kina og Indien har i løbet af de seneste år oplevet høj økonomisk vækst og har også udsigt til øget velstand i fremtiden.

Europa er siden 1960'erne halet ind på USA takket være evnen til at introducere og anvende ny teknologi og høste gevinsterne ved at se verden som ét samlet marked.¹ Der er dog fortsat behov for reformer i Europa for at styrke omstillingsevnen.

Figur 1.1 BNP pr. indbygger, indeks 1970=100 og velstandsniveau i 1990 samt 2002, indeks Danmark=100

Anm.: Udviklingen i indkomsten for perioden 1970-2002 er baseret på BNP pr. indbygger i faste priser og i national valuta. Indekset for velstandsniveauet er beregnet på baggrund af BNP pr. indbygger i løbende priser og løbende PPP-vægte mhp. at sammenligne indkomstniveauet for et givet år frem for udviklingen over tid.

Kilde: OECD Economic Outlook database.

Tyskland er et eksempel på et land, der har haft svært ved at omstille sig. I 1990 var Tyskland 11 pct. rigere end Danmark, jf. figur 1.1. Genforeningen medførte imidlertid en lavere gennemsnitlig velstand for den enkelte borger i Tyskland. I 1991 var Danmark tre pct. rigere end Tyskland. I de følgende år er Tyskland haltet endnu længere bagud i forhold til det danske velstandsniveau. Det skyldes i høj grad manglende evne til at tilpasse de økonomiske strukturer til en ændret befolkningssammensætning og en ny markedssituation. En høj ledighed har bidt sig fast især som følge af manglende fleksibilitet på det tyske arbejdsmarked.

Der er også lande, der har vist sig i stand til at vende en negativ eller træg økonomisk udvikling. Fælles for disse lande er, at den økonomiske fremgang er opnået gennem en målrettet politisk prioritering af de generelle rammevilkår.

Finland og Holland er eksempler på lande, der har formået at vende en negativ eller træg økonomisk udvikling. For Finlands vedkom-

¹ En del af indkomstudjævningen kan endvidere forklares af konvergens, hvor lande, der som udgangspunkt har et lavt indkomstniveau, vokser hurtigere end rigere lande.

mende var en offensiv satsning på teknologisk udvikling svaret på de økonomiske udfordringer efter Sovjetunionens opløsning i 1991. I Holland har den økonomiske politik været rettet mod at smidiggøre arbejdsmarkedet og effektivisere markederne for varer og tjenester. Det er bl.a. sket ved at reducere skattertrykket, forbedre markedsstrukturene og fremme investeringer i viden og i fysisk infrastruktur. Kombineret med en justering af det offentlige sociale sikkerhedsnet er det lykkedes at tilskynde flere til at arbejde - og arbejde mere. Erhvervsfrekvensen er steget fra beskedne 50 pct. i starten af 1980'erne til 75 pct. i 2000.² Den nuværende økonomiske situation i Holland kan dog ses som udtryk for, at der stadig er behov for reformer.

Erfaringerne fra bl.a. Finland og Holland viser, at investeringer i gode vækstvilkår betaler sig. Set i forhold til Finland og Holland har Danmark hidtil klaret sig godt med hensyn til at skabe vækst og velstand. Vores fremtidige velstand afhænger imidlertid af, at vi også om fem og ti år har konkurrencedygtige vækstbetingelser.

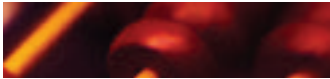
Den fremtidige vækst i Danmark

Dansk økonomi er i øjeblikket præget af afmatning som følge af dårlige internationale konjunkturer. Men dansk økonomi er grundlæggende robust. Der er overskud på de offentlige finanser og på betalingsbalancen. Ledigheden er steget, men fra et meget lavt niveau. Og i 2004 ventes igen tiltagende vækst og faldende ledighed - ikke blot som følge af udsigten til mere gunstige internationale konjunkturer, men også fordi regeringens økonomiske politik via bl.a. skatteaftalen vil stimulere privatforbruget og bidrage til at vende udviklingen.

For at sikre den fremtidige vækst i Danmark er stabile makroøkonomiske rammer af stor betydning. Regeringen vil fastholde en ansvarlig økonomisk politik, som bl.a. sikrer den nødvendige nedbringelse af den offentlige gæld. Samtidig vil en lav og stabil prisudvikling samt en fast kronekurs understøtte såvel produktion som investeringer.

Men stabile makroøkonomiske rammer kan ikke gøre det alene. Som det fremgår af eksemplerne ovenfor, varetager de enkelte lande deres fremtidige velstand ved ikke kun at sikre en sund makroøko-

² Den økonomiske udvikling i Finland og Holland er nærmere beskrevet i *Vækstvilkår i Danmark*.

nomisk stabilitet, men også ved at gennemføre strukturreformer, der understøtter væksten på længere sigt. Det er det, regeringens vækststrategi handler om.

Med vækststrategien peger regeringen på, hvilken vej vi skal gå for at sikre fremtidens vækst og velstand. Udfordringen i Danmark er, at vækstvilkårene skal styrkes, så produktiviteten øges, og flere danskere kommer i arbejde.

Øget produktivitet er en forudsætning for, at Danmark kan opretholde et højt velstandsniveau. Kun hvis vi bliver endnu bedre til at omsætte vores arbejdsindsats til værdi, vil vi være i stand til at indfri forventningerne til fremtidens velstand.

Et styrket arbejdsudbud skaber plads til vækst i erhvervslivet og er nødvendig for at sikre finansieringen af det danske velfærdssamfund i fremtiden. I modsætning til f.eks. 1990'erne indebærer befolkningsudviklingen - med flere ældre og færre i den arbejdsdygtige alder - isoleret set et fald i arbejdsstyrken og dermed beskæftigelsen. Regeringen har derfor nedsat Velfærdskommissionen, der bl.a. skal komme med forslag til reformer, der kan øge arbejdsuddrevet og beskæftigelsen. Med skatteaftalen sænkes skatten på arbejdsindkomst. Aftalen vil være fuldt indfaset i 2007.

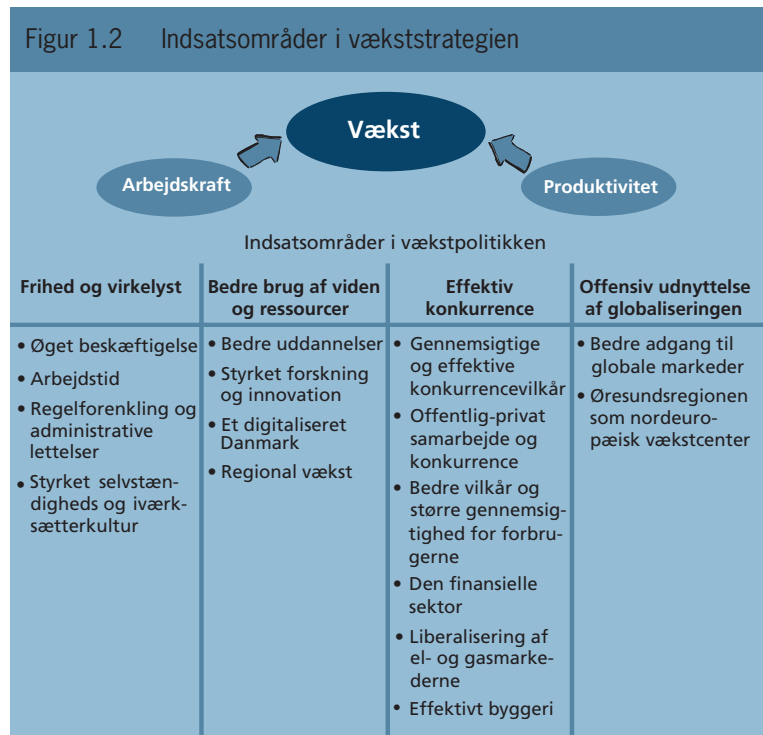
1.3 Regeringens vækststrategi - Vækst med vilje

I *Vækst med vilje* opstiller regeringen et vækstprogram, der beskriver mål og indsatser inden for vækststrategiens hovedområder. *Vækstredøgørelse 03* er den første evaluering i forhold til målene i vækststrategien. Er der igangsat de nødvendige initiativer og taget fat på de vigtigste udfordringer for at sikre gode vækstvilkår? Eller er der tværtimod behov for yderligere initiativer på bestemte områder for at nå målene i vækstpolitikken?

Vækstprogrammet fokuserer på følgende hovedoverskrifter: Større frihed og virkelyst, bedre brug af viden og ressourcer, effektiv konkurrence samt offensiv udnyttelse af globaliseringen.

- **Større frihed og virkelyst.** Regeringen ønsker et Danmark med større frihed for den enkelte - såvel for den enkelte borger som for den enkelte virksomhed. Kort sagt skal virkelysten sættes fri, og det skal være lettere at starte og drive selvstændig virksomhed.
- **Bedre brug af viden og ressourcer.** Regeringen vil sætte ind med en målrettet indsats for at sikre en bedre anvendelse af viden og ressourcer på alle niveauer - lige fra vores menneskelige ressourcer til udvikling og anvendelse af ny viden og teknologi.
- **Effektiv konkurrence.** Regeringen vil fremme en mere effektiv og sund konkurrence. En målrettet indsats for at styrke konkurrencen på markederne skal sikre højere produktivitet, lavere priser, større gennemsigtighed samt klarere rettigheder for forbrugere og virksomheder.
- **Offensiv udnyttelse af globaliseringen.** Regeringen vil styrke grundlaget for, at Danmark og danske virksomheder kan udnytte globaliseringens muligheder for vækst.

Mange forskellige rammevilkår har betydning for, hvordan vi klarer os inden for disse fire områder - og dermed for, hvor godt rustet vi er til at skabe vækst og velstand i fremtiden. Regeringen sætter i det videre arbejde fokus på en række indsatsområder for vækstpolitikken, jf. figur 1.2.

I *Vækst med vilje* fra maj 2002 annoncerede og beskrev regeringen mere end 30 kommende udspil - fra reform af universiteterne og iværksætterhandlingsplan til lavere skat på arbejde og reformpakken *Flere i arbejde*.

Regeringen har fulgt op på vækststrategien ved at iværksætte en lang række tiltag for at styrke de danske vækstvilkår, jf. tabel 1.2.

Tabel 1.2 Hittidige udspil i vækststrategien - Vækst med vilje		
Tidspunkt for fremlæggelse	Emne	Udspil og initiativer
Større frihed og virkelyst		
Januar 2002	Administrative lettelser	► 'Konkurrenceevnepakken'.
August 2002	Modernisering af den offentlige sektor	► Handlingsplan for regelforenkligning og administrative lettelser.
September 2002	Flere i arbejde	► Handlingsplan for 'Flere i arbejde'.
Januar 2003	Iværksætterkultur Administrative lettelser	► 'Handlingsplan for iværksættere'. ► Redegørelse vedr. 'Erhvervslivet og reguleringen 2001/2002'.
April 2003	Aftale om lavere skat på arbejde	► Forslag til lavere skat på arbejdsindkomst (vedtaget i juni 2003).
Juni 2003	Integration af udlændinge	► 'Regeringens vision og strategier for bedre integration'.
September 2003	Administrative lettelser	► Åbning af erhvervsportalen Virk.dk.
Oktober 2003	Iværksætter- og selvstændighedskultur Administrative lettelser	► Handlingsplan for 'Et samfund med plads til det frie initiativ'. ► Handlingsplan for 'En mere virksomhedsnær offentlig sektor'.
Bedre brug af viden og ressourcer		
April 2002	It- og telepolitik	► 'It for alle - it- og telepolitisk handlingsplan 2002'.
Maj 2002	It i erhvervslivet Modernisering af den offentlige sektor	► Rapport om 'Det digitale erhvervsliv'. ► Fremlæggelse af moderniseringsprogrammet 'Med borgeren ved roret'.
Juni 2002	Uddannelser	► Handlingsplan for 'Bedre uddannelser'.

Tidspunkt	Emne	Udspil og initiativer
Juni 2002	Modernisering af den offentlige sektor	➤ Præsentation af reformprogrammet 'Velfærd og valgfrihed'.
Juli 2002	Turisme	➤ Offentliggørelse af 'Dansk turisme - Handlingsplan for vækst'.
August 2003	Boligmarkedet	➤ Boligpolitisk udspil 'Flere boliger - Vækst og fornyelse på boligmarkedet'.
September 2002	Bio-/sundhed	➤ Rapport om bio-/sundheds erhvervet.
Oktober 2002	Uddannelse	➤ Forslag til ny lov om erhvervsuddannelserne (vedtaget i april 2003). ➤ Forslag til ny lov om arbejdsmarkedsuddannelserne (vedtaget i april 2003).
	Forskning og viden	➤ Forslag til ny lov om sektorforskningsinstitutioner (vedtaget i januar 2003).
November 2002	Boligområdet	➤ Boligpakken, herunder fremme af privat udlejningsbyggeri, udbud af bygherrerollen, støttede private ungdomsboliger, aktivering af Landsbyggerfondens midler og styrkelse af kommunernes incitamenter til udgiftsbegrænsning i byfornyelsen (vedtaget i december 2002).
Januar 2003	Forskning, innovation, uddannelse og it	➤ Videnstrategi - Viden i vækst ➤ Forslag til ny universitetslov (vedtaget i maj 2003). ➤ Forslag til reform af forskningsråd (vedtaget i maj 2003).
	Uddannelse	➤ Forslag til ny folkeskolelov (vedtaget i april 2003).
Februar 2003	Investeringer	➤ 'Investeringsplan - De næste 10 års offentlige investeringer'.
	Miljø- og energiområdet	➤ 'Oplæg til klimastrategi for Danmark'.
Marts 2003	Fødevarerektoren	➤ Rapport om 'Vækstmuligheder gennem innovation for fødevarerektoren i Danmark'.
	Grøn markedsøkonomi	➤ Rapport om 'Grøn markedsøkonomi - Mere miljø for penge'.

Tidspunkt	Emne	Udspil og initiativer
Maj 2003	Regional vækst	➤ 'Den regionale vækststrategi'.
	It-politik	➤ 'En værdiskabende sektor? Fokus på de danske it-erhverv'.
September 2003	Kultur- og oplevelses-økonomi	➤ 'Danmark i oplevelses-økonomien - 5 nye skridt'.
	Samspil mellem forskning og erhvervsliv	➤ Handlingsplan for 'Nye veje mellem forskning og erhverv - fra tanke til faktura'.
Oktober 2003	Uddannelse	➤ Forslag til love om studentereksamen, hhx, htx og hf.
	It- og telepolitik	➤ 'It med omtanke - it- og telepolitisk handlingsplan 2003'.
Effektiv konkurrence		
September 2002	Liberalisering af energimarkederne	➤ Udspil vedr. liberalisering af energimarkederne.
Januar 2003	Bedre vilkår for forbrugerne	➤ Oplæg til 'Ny forbrugerpolitik'. ➤ Forslag til lov om ForbrugerForum og lov om forbrugerklager (vedtaget i juni 2003).
Februar 2003	Liberalisering af energimarkederne	➤ Forslag til ny lov om bl.a. elforsyningsvirksomhed (vedtaget i juni 2003).
Marts 2003	Den finansielle sektor	➤ Forslag til lov om finansiel virksomhed (vedtaget i juni 2003).
September 2003	Transport	➤ Rapport om godstransport.
Oktober 2003	Konkurrence om offentlige ydelser	➤ Handlingsplan for 'En mere virksomhedsnær offentlig sektor' (indeholder også administrative lettelser, jf. dette punkt).
Offensiv udnyttelse af globaliseringen		
Maj 2002	Lettere adgang for udenlandske videnarbejdere	➤ Lov om at fjerne efterbeskatning for udenlandske videnarbejdere.
Juni 2002	Fødevarerektoren	➤ Eksportstrategi for økologiske fødevarer.
Juli 2002	Globalisering	➤ Jobkortordning (Green Card) mhp. at sikre lettere adgang for udenlandske videnarbejdere.
Oktober 2003	Globalisering	➤ Handlingsplan for 'Vækst gennem globalisering'.
	Øresund som vækstcenter	➤ Dansk-svensk skatteaftale vedr. øresundsgrænségængere.

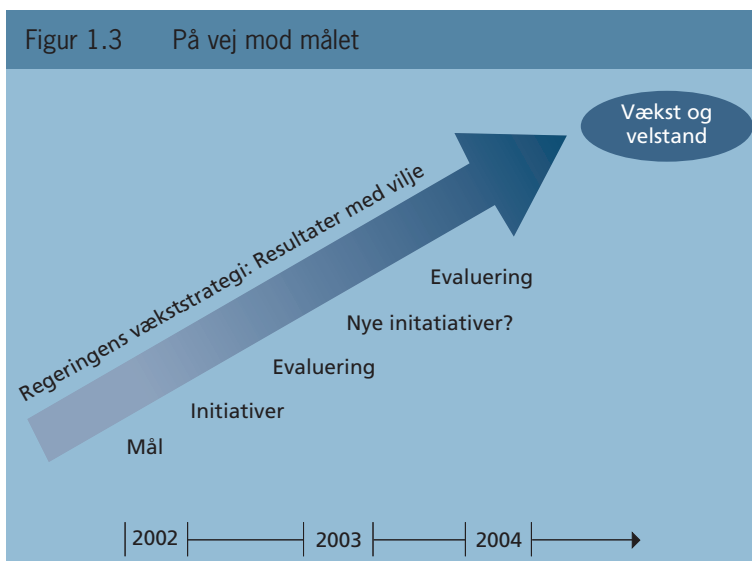
Hvert af disse initiativer bidrager på forskellig vis til at skabe grundlag for styrket produktivitet og højere beskæftigelse. Dermed retter vækststrategien sig mod en bred vifte af danske vækstvilkår - fra konkurrencelovgivning og finansiel regulering til universitetslov og folkeskolelov.

Indsatsen i vækststrategien spænder vidt. Lavere skat på arbejde forventes at kunne øge arbejdsudbuddet svarende til 10.000-12.000 personer. Derudover skønnes reformpakken *Flere i arbejde* at bidrage til en vækst i beskæftigelsen på 9.000-14.000 personer. Der er gennemført en lang række administrative lettelser, der har givet virksomhederne besparelsesmuligheder på mellem 0,5 og 1,2 mia. kr. Og i folkeskolen vil der ske en styrkelse af elevernes faglige kundskaber og færdigheder. Eleverne får bl.a. flere timer i dansk, idræt, matematik og engelsk, der sker en styrkelse af undervisningen i naturfag, og der fastsættes fælles nationale mål for alle folkeskolens fag på bestemte klassetrin. Kort sagt er der sat ind på en række områder for at forbedre de danske vækstbetingelser.

I publikationen *Vækstredegørelse 03 - analyser* præsenteres en detaljeret måling af, hvor godt Danmark klarer sig, og hvordan kvaliteten af de nuværende vækstvilkår er set i lyset af de allerede gennemførte tiltag. Resultaterne er sammenfattet i det følgende kapitel. Målingen af de danske vækstvilkår giver et godt grundlag for at vurdere, hvor der er igangsat reformer og initiativer, der bringer os tæt på målene i vækststrategien, og hvor der er behov for yderligere tiltag for at skabe Europas bedste vækstvilkår.

Virksomheden af de igangsatte tiltag kan dog først måles efter en vis tid, når den fulde effekt af initiativerne er slået igennem. Vækststrategiens mål kan ikke nås fra den ene dag til den anden, men kræver et langt sejt træk. Figur 1.3 viser, hvordan regeringen arbejder med at fastlægge mål, igangsætte de nødvendige initiativer og dernæst evaluere indsatsen.

Figur 1.3 På vej mod målet

I det følgende gives en oversigt over de hovedudfordringer, der tegner sig på baggrund af målingen af Danmarks vækstvilkår.

1.4 Hovedudfordringer for dansk vækstpolitik

Danmark står over for en række udfordringer. Regeringen vil i de kommende år sætte særlig fokus på de områder, hvor vi er langt fra at opfylde målsætningen - områder som samtidig har stor betydning for den fremtidige vækst og velstand. Det drejer sig om følgende områder: Konkurrence på markederne, globalisering, administrative lettelser, selvstændigheds- og iværksætterkultur, forskning og innovation samt en fortsat indsats for at sikre en velkvalificeret arbejdsstyrke.

Konkurrence på markederne

Konkurrence øger produktiviteten, fordi virksomhederne tilskyndes til hele tiden at blive mere effektive. Konkurrence giver dynamik på markederne ved, at effektive virksomheder udkonkurrerer mindre effektive virksomheder i samme branche. Endvidere fører konkurrence til, at efterspørgsel og produktion flytter mellem erhvervene, så samfundets ressourcer anvendes så effektivt som muligt.

Styrket konkurrence er isoleret set ét af de områder, der formodes at kunne yde det største bidrag til produktiviteten. Det skønnes med en vis usikkerhed, at Danmarks velstand kan øges med 1,5

pct., hvis konkurrencen kommer på niveau med de europæiske lande, vi normalt sammenligner os med. Effekten på velstanden er baseret på en forudsætning om, at den konkurrencebegrænsende regulering i Danmark reduceres, så den kommer på niveau med sammenlignelige EU-lande. Hertil kommer, at en effektiv konkurrencelovgivning, der sikrer en fair konkurrence, er en vigtig vækstskabende faktor. Det fremgår af en analyse af betydningen af forskellige typer rammevilkår, jf. kapitel 2 i publikationen *Vækstredøgørelse 03 - analyser*. Endelig er en velfungerende erhvervslovgivning, der ikke virker hæmmende for virksomhedernes aktiviteter, et vigtigt rammevilkår for at understøtte produktiviteten.

Der er tegn på, at konkurrenceniveauet i Danmark endnu ikke er på højde med de bedste lande. Eksempelvis betaler danske forbrugere mere for de samme varer end forbrugerne i andre sammenlignelige lande.³ Det skal ses i sammenhæng med, at 65 brancher i Danmark har konkurrenceproblemer.⁴

Konkurrencelovgivningen udstikker klare spilleregler, der gør det lettere for virksomhederne at agere og konkurrere på markederne. Regeringen har strammet konkurrencelovgivningen over flere omgange, og den er nu på de fleste områder på højde med andre EU-landes lovgivning. Under det danske EU-formandskab blev der endvidere gennemført en omfattende reform af EU's konkurrence- og udbudsdirektiver. Derudover indeholder handlingsplanen *En mere virksomhedsnær offentlig sektor* fra oktober 2003 en række initiativer, der bl.a. skal styrke konkurrencen på de offentlige markeder.

Regeringen vil i foråret 2004 præsentere en konkurrencepolitisk handlingsplan. En handlingsplan, der sætter pejlemærker for udviklingen af konkurrencen fremover.

Med handlingsplanen vil regeringen fortsat fremme konkurrencen i den private sektor. Men i de kommende år vil fokus også være på øget konkurrenceudsættelse i den offentlige sektor. Det skyldes, at øget konkurrence om at levere offentlige ydelser kan være en vigtig kilde til at skabe en mere effektiv anvendelse af samfundets ressourcer. Den offentlige sektor skal være bedre til at bruge markedet til at levere service til borgerne.

³ Sammenligninger af priser på tværs af lande er forbundet med stor usikkerhed.

⁴ Konkurrencestyrelsen, *Konkurrenceredøgørelse 2003*.

Globalisering

Den øgede internationale handel har i høj grad dannet grundlag for den velstand, vi har i dag. Globaliseringen betyder, at landene bedre kan udnytte deres evne til at producere de produkter, de hver især er bedst til.

Danske virksomheder kan kun afsætte deres produkter på de internationale markeder, hvis de er konkurrencedygtige på pris og kvalitet. Samtidig er udenlandske virksomheders muligheder for afsætning på de danske markeder også vigtig for at fremme konkurrencen i Danmark. Et velfungerede samarbejde i et udvidet EU med mere end 450 mio. borgere er en vigtig forudsætning for den bedst mulige udnyttelse af de globale muligheder.

Danmark bliver ofte betragtet som en lille og meget åben økonomi. Men faktisk har Danmark en relativ lav udnyttelse af handelspotentialer. Med andre ord handler vi ikke med udlandet i det omfang, man kunne forvente - set i lyset af bl.a. Danmarks størrelse, den fysiske afstand til handelspartnerne, institutionelle forhold mv. Med 70 pct. af EU-gennemsnittet er det primært på importsiden, at Danmark ikke udnytter de globale muligheder. Udnyttelsen af eksportpotentialer er derimod på niveau med gennemsnittet for EU-landene.

En bedre udnyttelse af handelspotentialer kan have stor betydning for økonomien. Analyser peger på, at indkomsten i år 2010 kan blive ca. 10 mia. kr. større i Danmark, hvis vi er i stand til at løfte udenrigshandelskvoten, så halvdelen af efterslæbet til EU-landene fjernes.

Med handlingsplanen *Vækst gennem globalisering* lægger regeringen op til en række konkrete initiativer, der vil medvirke til en øget dansk deltagelse i globaliseringen gennem forbedrede rammevilkår for den internationale handel. Der nedsættes bl.a. en såkaldt task force for åbenhed, som skal være udenlandske virksomheder behjælpelig med at komme ind på det danske marked. Regeringen vil endvidere gennem EU-samarbejdet arbejde for multilaterale aftaler om investeringer. Det vil bidrage til at forbedre rammerne for kapitalens fri bevægelighed i Europa.

Udfordringen i de kommende år er ikke alene at sikre øget international handel og investeringer, men også at tiltrække udenland-

ske videnarbejdere. En øget udveksling af viden på tværs af grænser vil også gavne Danmarks muligheder for at høste fordelene ved globaliseringen.

Administrative lettelser

Gode love og regler er en vigtig forudsætning for et sundt vækst-klima. Det handler om, at den erhvervsrettede lovgivning er vel-fungerende, og at lovgivningen forvaltes på en effektiv måde, så virksomhederne pålægges så få administrative byrder som muligt. Kapitel 2 i publikationen *Vækstredøgørelse 03 - analyser* belyser betydningen af en velfungerende lovgivning set i et vækstperspektiv.

Hvert år koster det danske virksomheder omkring 25 mia. kr. at leve op til de administrative krav, det offentlige stiller.⁵ De administrative byrder udgør ikke alene en økonomisk belastning for virksomhederne, men også en psykologisk barriere for at etablere og drive virksomhed.

Danske virksomheders virkelyst og internationale konkurrenceevne skal ikke begrænses af unødigt offentlig regulering. Det er derfor regeringens mål, at de administrative byrder for erhvervslivet i 2010 skal være reduceret med op til 25 pct. Det vil bidrage til at forbedre de danske virksomheders konkurrenceevne i forhold til udenlandske virksomheder.

Færre administrative byrder betyder sparet tid for danske virksomheder - tid der i stedet kan anvendes til at drive forretning og øge produktiviteten. Der er grund til at tro, at der kan opnås en ikke ubetydelig velstandsgevinst, hvis det er muligt at reducere unødige administrative byrder. For hver 1 mia. kr., der lettes i administrative byrder, kan der opnås en velstandsgevinst på op til 2,7 mia. kr.

Med *Konkurrenceevnepakken* og første år af regeringens rullende regelforenklingsprogram har regeringen gennemført administrative lettelser for erhvervslivet på 0,5-1,2 mia. kr. Omfanget af de administrative lettelser afhænger af, i hvilken grad virksomhederne udnytter mulighederne for besparelser, f.eks. gennem øget anvendelse af digitale løsninger.

⁵ I 1996 blev de administrative byrder for dansk erhvervsliv opgjort til 22 mia. kr. Korrigeres der for pris- og lønudviklingen, svarer det til et byrdeniveau på ca. 25 mia. kr. i dag. Undersøgelsen fra 1996 var forbundet med en række usikkerheder. Det forventes, at der primo 2004 kan offentliggøres en ny og mere nøjagtig måling af erhvervslivets administrative byrder.

Regeringen har netop offentliggjort handlingsplanen *En mere virksomhedsnær offentlig sektor*. Handlingsplanen omfatter en række nye initiativer, der skal bidrage til at lette de administrative byrder. Herudover vil regeringen hvert år frem mod 2010 offentliggøre mål for, hvor meget de enkelte ministerier med erhvervsrettet lovgivning skal reducere de administrative byrder på deres område for, at målet om en samlet reduktion på op til 25 pct. kan nås.

Selvstændigheds- og iværksætterkultur

En øget iværksætteraktivitet bidrager til øget produktivitet og vækst gennem to kanaler. Iværksættere kan skabe øget innovation ved at introducere nye produkter eller ved at udvikle nye produktionsmetoder. Og iværksættere er med til at styrke konkurrencen, fordi de udfordrer eksisterende virksomheder på markederne.

Øget innovation og konkurrence øger produktiviteten, fordi virksomhederne tilskyndes til en mere effektiv anvendelse af ressourcerne. Innovation og konkurrence øger dermed dynamikken på markederne, fordi effektive og innovative virksomheder udkonkurrerer mindre effektive virksomheder. For Danmarks vedkommende kan knap 20 pct. af produktivitetsudviklingen i perioden 1997-2002 tilskrives den dynamik, der opstod ved tilgang af nye virksomheder.

Danmark ligger i førerfeltet i Europa, når det gælder befolkningens engagement i etablering af nye virksomheder. Relativt mange danskere går iværksættervejen og starter egen virksomhed. Derimod halter vi bagefter, når det gælder evnen til at skabe vækst i nye virksomheder.

I januar 2003 fremlagde regeringen *Handlingsplan for iværksættere*, som både forbedrer mulighederne for opstart af virksomhed og mulighederne for at overleve de første svære år og komme ind i et vækstforløb. I oktober 2003 tog regeringen de næste skridt til at styrke rammerne for den danske selvstændigheds- og iværksætterkultur gennem handlingsplanen *Et samfund med plads til det frie initiativ*, der indeholder mere end 30 nye initiativer. Det handler bl.a. om at skabe bedre økonomisk basis for nye vækstvirksomheder og om at åbne uddannelsessystemet op, så børn og unge kommer mere i kontakt med erhvervslivet. Herudover vil regeringen forbedre rammerne for risikovillige investeringer i erhvervslivet. Det kan bl.a. forbedre vækstmulighederne i nye virksomheder.

Forskning og innovation

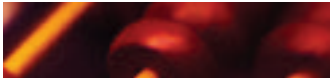
Forskning og innovation øger dynamikken på markederne og kan skabe mere effektiv konkurrence. Det skyldes, at virksomheder, der udvikler nye produkter, på kort sigt kan opnå afsætning på bekostning af andre virksomheder. Risikoen for tab af markedsandele og muligheden for øget indtjening styrker incitamentet til at udvikle nye og bedre produkter og forbedre produktionsmetoderne. På åbne markeder med skarp konkurrence er det således vigtigt, at virksomhederne er i stand til at forny sig for ikke at miste markedsandele.

Der er tegn på, at samspillet mellem de offentlige forskningsinstitutioner og erhvervslivet i Danmark kan forbedres. Kun knap 5 pct. af den private forskning er finansieret i samarbejde med offentlige institutioner, og erhvervslivets medfinansiering af den offentlig forskningsindsats er også lav.

Et tættere samspil mellem den private og den offentlige forskningsindsats er vigtigt for at opnå et optimalt afkast af investeringer i forskning og innovation. Der er forskningsaktiviteter som f.eks. grundforskning, der ikke er rentable at gennemføre for den enkelte virksomhed. Den slags forskning kan være en opgave for de offentlige forskningsinstitutioner. Herudover vil øget videndeling mellem private og offentlige institutioner give en mere effektiv udnyttelse af ressourcerne.

Regeringen lægger med handlingsplanen *Nye veje mellem forskning og erhverv - fra tanke til faktura* op til at forbedre rammerne for forskning og innovation i det danske samfund. Det sker bl.a. ved at øge samspillet mellem forskningsindsatsen i den private og i den offentlige sektor. Der skal f.eks. udvikles nye strategiske former for samarbejde mellem universiteter og erhvervsliv. Herudover afsætter regeringen godt 4 mia. kr. ekstra i perioden 2004-2007 til forskning og innovation. Det betyder, at forskningsbevillingerne opretholdes i forhold til niveauet i 2003.

Endvidere har regeringen i oktober 2003 fremsat et forslag til en ny lov om sektorforskningsinstitutioner, der både skal styrke forskningens uafhængighed og sikre et bedre samspil mellem sektorforskningen og primært universiteterne om forskning og uddannelse.

Analysen fra OECD peger på, at der er betydelige potentielle økonomiske effekter ved at øge investeringerne i forskning og innovation. En permanent forøgelse af niveauet for de samlede offentlige og private udgifter til forskning og innovation i forhold til BNP med 0,1 pct.point kan på langt sigt løfte produktiviteten med 0-0,6 pct. Det skal her understreges, at effekten af investeringer i forskning og innovation afhænger af, om investeringerne foretages i privat eller offentligt regi. Den samlede effekt af øgede offentlige forskningsinvesteringer er usikker, fordi der kan opstå et velfærdstab som følge af øgede offentlige udgifter. Alt i alt er der derfor en betydelig usikkerhed forbundet med størrelsen af løftet i produktiviteten.

Den fremtidige satsning på forskning og innovation vil afhænge af, at der er de fornødne forudsætninger til stede for, at der kan ske en effektiv brug af de offentlige forskningsmidler. Der skal dels være det rette antal kvalificerede forskere til rådighed, dels et tæt og vel fungerende samarbejde mellem offentlige forskningsinstitutioner og erhvervslivet.

En anden udfordring er at sikre risikovillig kapital til finansiering af investeringer i forskning og innovation. Regeringen vil i 2004 fremlægge en handlingsplan for, hvordan risikovillige investeringer i erhvervslivet kan styrkes. Risikovillige investeringer kan understøtte private investeringer i forskning og innovation.

En velkvalificeret arbejdsstyrke

Et større arbejdsudbud er nødvendigt for at skabe plads til vækst i erhvervslivet og for at opretholde det danske velfærdssamfund. For at sikre en holdbar udvikling i de offentlige finanser kræves yderligere initiativer, der vil øge beskæftigelsen - strukturelt - med over 50.000 personer. Der er således behov for at se nærmere på den fremtidige indretning af det danske velfærdssamfund. Her vil Velfærdscommissionen komme med forslag til indretningen og finansieringen af det danske velfærdssystem i fremtiden.

Det er imidlertid ikke kun arbejdsudbuddet, der har betydning for vores velstand, men også arbejdsstyrkens kvalifikationer. En velkvalificeret arbejdsstyrke, der er omstillingsparat og åben over for dynamik og forandringer, er grundlaget for, at virksomhederne kan producere mere effektivt i en stadig mere videnintensiv og globalt integreret verden.

En velkvalificeret arbejdsstyrke er en vigtig kilde til øget produktivitet og dermed en vigtig vækstfaktor. Ifølge et OECD-studie kan en stigning i befolkningens gennemsnitlige uddannelsestid på 0,1 år øge produktiviteten med ½ pct. En stigning i den gennemsnitlige uddannelsestid på 0,1 år svarer til en stigning på 2 pct. point i den andel, der gennemfører en lang videregående uddannelse.

Generelt er uddannelse blandt de vigtigste vilkår for OECD-landene, jf. kapitel 2 i publikationen *Vækstredøgørelse 03 - analyser*. Først og fremmest vil en øget andel af arbejdsstyrken med en videregående uddannelse øge produktiviteten. Hertil kommer, at den faglige kunnen i grundskolen også har stor betydning.

Med reformer på alle uddannelsesniveauer - fra folkeskolen til universitetet - har regeringen taget initiativer til at sikre et højt uddannelsesniveau i arbejdsstyrken og samtidig styrke fokus på forskning og udvikling.

Der er imidlertid fortsat behov for at øge tilskyndelsen til at tage en uddannelse i Danmark. Det er bl.a. vigtigt, at flere unge gennemfører en erhvervs- eller studiekompetencegivende uddannelse. Samtidig er det væsentligt, at de unge opnår mulighed for et mere målrettet uddannelsesforløb. Det vil øge den effektive arbejdsstyrke og kan frigive midler til at sikre en bedre kvalitet i uddannelserne. Regeringen vil i 2004 komme med forslag, som ansporer og hjælper de unge til hurtigere at gennemføre studierne, f.eks. gennem smidigere overgange mellem uddannelsesniveauer, fleksible rammer og uddannelsestilbud samt bachelorbonus, hvor universiteterne får en konkret økonomisk bonus, hver gang en studerende bliver bachelor.

2. Danmarks vækstvilkår - styrker og svagheder

2. Danmarks vækstvilkår - styrker og svagheder

2.1 Indledning

Hvordan er kvaliteten af de danske vækstvilkår? Det er emnet i følgende kapitel, der sætter fokus på de nuværende vækstbetingelser. For at sikre det bedst mulige grundlag for det videre arbejde med vækststrategien er der gennemført en detaljeret måling af Danmarks vækstklima. Målingen følger op på vækststrategien - *Vækst med vilje* - fra maj 2002, hvor regeringen fastlægger en række mål og indsatser for den fremtidige vækstpolitik.

Evalueringen sætter konkret fokus på følgende emner:

- **Danmarks præstationer:** Der ses på, hvor godt vi klarer os set i forhold til andre OECD-lande.
- **Kvaliteten af de danske rammevilkår:** Det analyseres, hvor gode de nuværende vækstbetingelser er sammenlignet med andre OECD-lande.
- **Hidtidig politisk indsats:** Der gives en oversigt over, hvilke udspil og initiativer der er iværksat som led i vækststrategien for at styrke de danske rammevilkår.
- **Fremtidige udfordringer og udspil:** Der sættes fokus på, hvor der fortsat er behov for en politisk indsats for at nå vækststrategiens målsætninger, og hvilke udspil og initiativer regeringen vil fremlægge i den forbindelse.

Evalueringen præsenteres under vækststrategiens fire hovedoverskrifter: Større frihed og virkelyst, bedre brug af viden og ressourcer, effektiv konkurrence samt offensiv udnyttelse af globaliseringen.

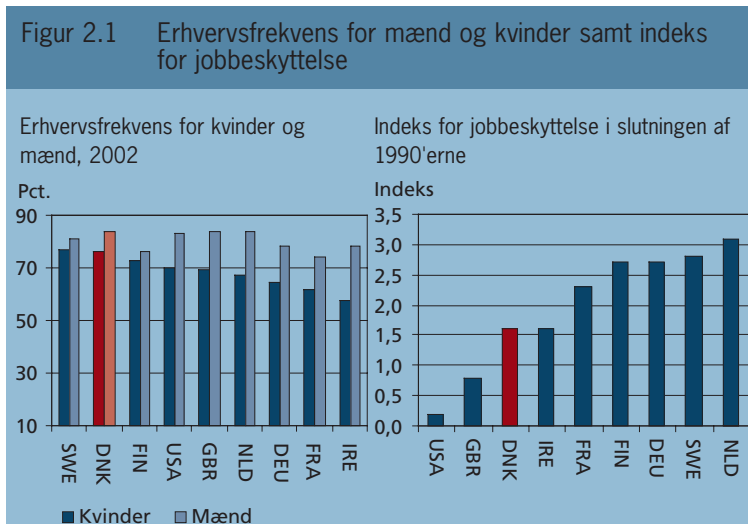
I publikationen *Vækstredøgørelse 03 - analyser* gives en mere uddybende beskrivelse af konklusionerne fra evalueringen, jf. kapitlerne 8-11. Derudover går denne publikation mere i dybden med udvalgte emneområder, der har betydning for væksten.

2.2 Større frihed og virkelyst

Øget beskæftigelse

Det danske arbejdsmarked er på mange områder velfungerende. En meget stor del af befolkningen er på arbejdsmarkedet. Særligt er kvindernes erhvervsdeltagelse høj sammenlignet med andre lande. Derudover er arbejdsmarkedet i Danmark relativt fleksibelt, hvilket hænger sammen med et forholdsvis lavt niveau for jobbeskyttelse. Det bidrager til at sikre en høj mobilitet på arbejdsmarkedet.

Kilde: *Vækstredøgørelse 03 - analyser*, kapitel 8.

Igennem det seneste halvandet år er ledigheden steget som følge af den globale afmatning i økonomien. I 2004 forventes udviklingen imidlertid at vende. Det hænger bl.a. sammen med et forventet moderat økonomisk opsving på globalt plan og nedsættelsen af skatten på arbejdsindkomst fra 2004, som vil bidrage positivt til de disponible indkomster.

Bedre konjunkturudsigter er imidlertid ikke nok til at sikre øget beskæftigelse på længere sigt. Det skal kunne betale sig at yde en ekstra indsats. Regeringen har allerede taget en række initiativer på dette område. Det gælder først og fremmest:

- ✓ *Lavere skat på arbejdsindkomst*: Skatteaftalen består af to dele. Et beskæftigelsesfradrag på 2,5 pct. af arbejdsindkomsten op til mellemskattegrænsen. Desuden hæves grænsen for betaling af

mellemskat fra kr. 198.000 til kr. 246.000. Grænsen hæves med kr. 12.000 årligt fra 2004 til 2007. Skatteaftalen skønnes - fuldt indfaset - at føre til en stigning i beskæftigelsen på mellem 10.000 og 12.000 personer.

- ✓ *Flere i arbejde:* Initiativerne omfatter bl.a. mere fleksible aktiveringsregler, et kontaktføreløb og en aktiveringsindsats med et mere direkte beskæftigelsessigte, en harmonisering af indsatsen for forsikrede og ikke-forsikrede ledige samt ændrede rådighedskrav. Derudover sker der bl.a. en justering af kontanthjælpsystemet, så især gifte kontanthjælpsmodtagere får større udbytte af at komme i beskæftigelse. Satserne til unge kontanthjælpsmodtagere tilpasses SU-niveauet, og der indføres et loft over de samlede overførselsindkomster til kontanthjælpsmodtagere. *Flere i arbejde* skønnes samlet set at give anledning til en stigning i beskæftigelsen på mellem 9.000 og 14.000 personer.
- ✓ *Styrket integration:* Der er igangsat en målrettet indsats for at opkvalificere ledige indvandrere til arbejdsmarkedet - f.eks. ved en fleksibel kombination af danskuddannelse, anden uddannelse samt virksomhedspraktik. I juni 2003 fremlagde regeringen vision og strategier for bedre integration. De i alt 114 initiativer skal bane vejen for, at flere udlændinge kommer i arbejde, og at personer med anden etnisk baggrund end dansk skal klare sig bedre i uddannelsessystemet.

Der er imidlertid fortsat behov for reformer på arbejdsmarkedet for at sikre en finanspolitisk holdbar udvikling. Ud over de allerede besluttede tiltag er der behov for at sænke ledigheden med godt 20.000 personer og øge arbejdsudbuddet med over 30.000 personer, dvs. at beskæftigelsen - strukturelt - skal øges med i alt over 50.000 personer frem mod år 2010. Det kræver en indsats på en række områder, jf. boks 2.1.

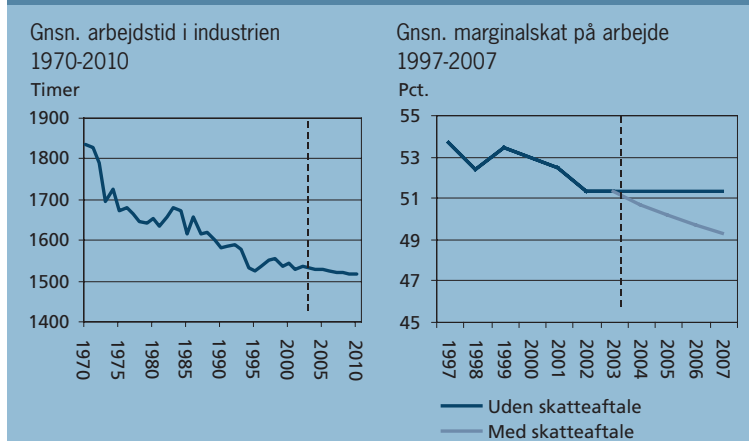
Boks 2.1 Fremtidig indsats for at øge beskæftigelsen

- **Længere tid på arbejdsmarkedet** - Regeringen vil bane vejen for, at flere bliver længere tid på arbejdsmarkedet. Det kan bl.a. ske ved at udskyde udbetaling af folkepension til en højere alder end 65 år, hvorefter den enkelte folkepensionist kan få udbetalt en højere folkepension. Unødige barrierer for at forblive aktiv på arbejdsmarkedet skal fjernes.
- **Reduktion af spildtid i uddannelser** - Regeringen vil komme med forslag, som ansører og hjælper unge til hurtigere at gennemføre studierne, f.eks. ved smidiggørelse af overgange mellem uddannelsesniveauer, fleksible rammer og uddannelsesstilbud samt bachelorbonus til universiteter.
- **Nedbringelse af sygefraværet** - Regeringen vil i slutningen af 2003 fremlægge en handlingsplan for forebyggelse og reduktion af især det langvarige sygefravær.
- **Velfærdskommission** - Regeringen har nedsat en Velfærdskommission, der bl.a. skal analysere mulighederne for - samt komme med forslag til - reformer, der kan øge arbejdsudbuddet og beskæftigelsen.

Arbejdstid

Den årlige arbejdstid i Danmark har været faldende i takt med stigningen i den danske velfærd. Danmark er et af de lande, hvor den gennemsnitlige årlige arbejdstid er lavest. Den demografiske udvikling med et stigende antal ældre samt de indgåede aftaler på arbejdsmarkedet medfører alt andet lige et fortsat fald i den gennemsnitlige årlige arbejdstid frem mod 2010.

Figur 2.2 Gennemsnitlig arbejdstid i industrien samt gennemsnitlig marginalskat på arbejde

Kilde: *Vækstredgørelse 03 - analyser*, kapitel 8.

Skattesystemet, herunder særligt skatten på den sidst tjente krone, påvirker beslutningen om at arbejde en time mere eller mindre. Danmark er kendetegnet ved at have en af de højeste marginalsatser for høje indkomster og en høj gennemsnitlig skat på arbejdsindkomst generelt. Høje forbrugsskatter bidrager til, at købekraften af arbejdsindkomst mindskes yderligere. Skatten reducerer først og fremmest det samlede arbejdsudbud, men en høj beskatning kan også mindske incitamentet til at tage en uddannelse. En høj beskatning af arbejdsindkomst vil således også have tendens til at reducere produktivitetens niveauet. I kapitel 3 i *Vækstredegørelse 03 - analyser* redegøres nærmere for sammenhængen mellem skat og produktivitet.

Regeringen har med skattestoppet og med skatteaftalen fra april 2003 taget vigtige skridt i retning af at bremse tendensen til lavere arbejdstid. Med skattestoppet har regeringen sat en effektiv stopper for stadig stigende skatter og afgifter. Og fra den 1. januar 2004 vil alle i beskæftigelse opleve en skattelettelse som følge af regeringens skatteaftale:

- ✓ *Lavere skat på arbejdsindkomst:* Grænsen for betaling af mellem-skat forhøjes, og der indføres et beskæftigelsesfradrag. Ændringerne påbegyndes 1. januar 2004.
- ✓ *Skattestoppet:* Regeringen har med skattestoppet sikret, at ingen skatter eller afgifter sættes op. Hverken satsen eller kronebeløbet bliver sat op. Skattestoppet lægger et loft over det kronebeløb, som boligejeren betaler i ejendomsværdiskat. Værdistigninger på fast ejendom vil derfor ikke udløse yderligere ejendomsværdiskat.

Regelforenklning og administrative lettelser

Høj kvalitet i et lands lovgivning og forvaltning er et vigtigt rammevilkår for erhvervslivet. Det er afgørende, at der er gennemsigtige vilkår for start og drift af virksomhed, og at virksomhederne ikke belastes unødigt, så de risikerer at skulle bruge mere tid og flere ressourcer på papirarbejde end konkurrenterne i nabolandet.

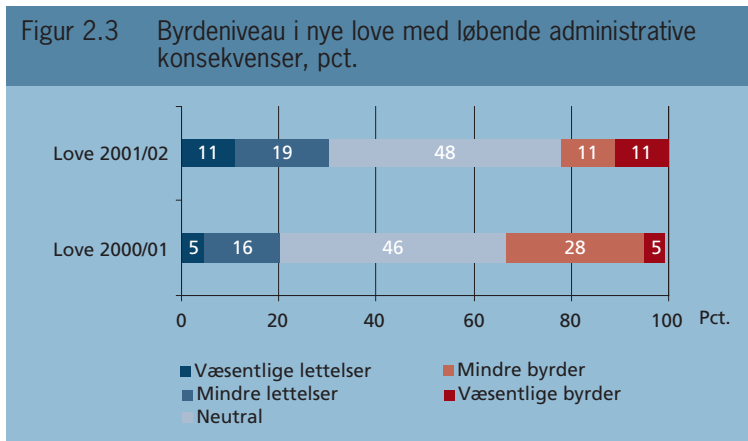
Hvert år koster det danske virksomheder omkring 25 mia. kr. at leve op til de administrative krav, det offentlige stiller.⁶ Det går ud over danske virksomheders internationale konkurrenceevne.

⁶ I 1996 blev de administrative byrder for dansk erhvervsliv opgjort til 22 mia. kr. Korrigeres der for pris- og lønudviklingen, svarer det til et byrdeniveau på ca. 25 mia. kr. i dag. Undersøgelsen fra 1996 var forbundet med en række usikkerheder. Det forventes, at der primo 2004 kan offentliggøres en ny og mere nøjagtig måling af erhvervslivets administrative byrder.

Samtidig er Danmark det land, hvor virksomheder og borgere har den opfattelse, at de er hårdest ramt af love, regler og administrative byrder. Den følte byrde er dog på visse områder større end den faktiske byrde. Det er f.eks. relativt let at starte ny virksomhed i Danmark, og mulighederne for at anvende digitale løsninger er gode.

I regeringens første år faldt andelen af nye love med administrative byrder, og samtidig var der en større andel af de nye love, der medførte administrative lettelser sammenlignet med året før.

Kilde: *Vækstredøgørelse 03 - analyser*, kapitel 8.

Regeringen har sat som mål, at de administrative byrder skal reduceres med op til 25 pct. inden 2010. Dette mål skal nås ad flere veje. Det skal bl.a. være mere attraktivt for flere virksomheder at benytte digitale løsninger. Der skal desuden ske en forenkling af de mest byrdefulde love og regler. Generelt skal nye love og regler belaste borgere og erhvervsliv mindst muligt.

Danmark er et af de førende lande mht. at sikre en høj kvalitet i erhvervsreguleringen. I dag hører vi til blandt de lande, der faktisk har taget flest skridt til at nedbringe byrderne, digitalisere den offentlige forvaltning og gennemføre regelforenklinger. Danmark er f.eks. det eneste land, der systematisk inddrager virksomheder i vurderinger af erhvervsrelevante love. Dertil kommer, at vi er blandt foregangslandene i målingen af administrative byrder vha. kvantitative vurderinger.

Blandt andre initiativer kan f.eks. nævnes:

- ✓ *Regeringens rullende regelforenklingsprogram*, der sammen med *Konkurrenceevnepakken* fra januar 2002 giver virksomhederne besparelsesmuligheder på mellem 0,5 og 1,2 mia. kr.
- ✓ *Erhvervsportalen, Virk.dk*, der samler alt, hvad en virksomhed skal bruge for at løse administrative opgaver - f.eks. digitale indberetningsløsninger, vejledninger, standardkontrakter og information om love og regler.
- ✓ *Lønindberetning, LetLøn*, der giver virksomhederne mulighed for kun at indberette oplysninger om løn og ansatte ét sted, nemlig LetLøn.
- ✓ *Digital indberetning* - Over 40 myndigheder er i gang med at udvikle nye digitale løsninger for at lette virksomhedernes indberetninger.
- ✓ *Kommunikationspakke*, der skal skabe bedre offentlig kommunikation og service.

Der er dog lang vej igen, før målet om op til 25 pct. reduktion i de administrative byrder er nået. Der er fortsat behov for at sikre administrative lettelser for borgere og virksomheder.

I handlingsplanen *En mere virksomhedsnær offentlig sektor* præsenterer regeringen en række nye initiativer, der skal bidrage til lettelser af de administrative byrder. For at sikre fremdrift i arbejdet vil regeringen hvert år frem mod år 2010 offentliggøre mål for, hvor meget de enkelte ministerier med erhvervsrettet lovgivning skal reducere de administrative byrder på deres områder.

I boks 2.2 gives en oversigt over de konkrete indsatsområder i *En mere virksomhedsnær offentlig sektor*.

Boks 2.2 Fremtidig indsats for at sikre administrative lettelser

- **Flere virksomheder skal udnytte flere digitale løsninger** - Der skal ses på mulighederne for at styrke virksomhedernes incitamenter til digitalisering - f.eks. gennem kortere sagsbehandlingstider for netbrugere.
- **Regelforenklning af de mest byrdefulde love** - De mest byrdefulde love og regler gennemgås systematisk med henblik på at forenkle indholdet af reg- ➤

lerne og de administrative procedurer hos myndighederne, at udvikle digitale løsninger samt at sikre en bedre formidling af reglerne f.eks. i form af vejledninger. Konkret vil regeringen bl.a. forenkle kontrollen af virksomheder, der kan dokumentere, at de overholder lovgivningen på arbejdsmiljø-, miljø- og fødevarerområdet.

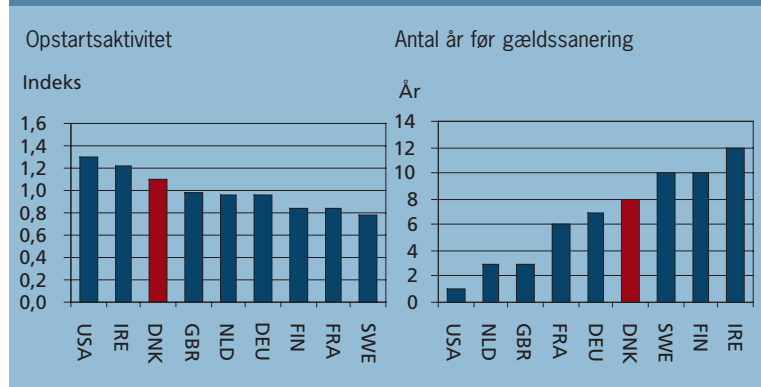
- ▶ **Nye love og regler skal være mindre byrdefulde** - Det skal sikres ved at udvide testen af nye regler. Fremover skal også erhvervsrelevante bekendtgørelser forelægges et virksomhedspanel for at sikre den mindst mulige belastning af erhvervslivet.
- ▶ **Virksomhedernes administrative kompetencer skal forbedres** - Virksomhederne skal bl.a. tilskyndes til at lære af de bedste. Det kan ske ved, at den enkelte virksomhed får mulighed for - via internettet - at sammenligne sin håndtering af administrative opgaver med andre virksomheders administrative opgaver og samtidig få at vide, hvordan de bedste virksomheder løser disse opgaver.
- ▶ **En offentlig sektor tilpasset brugernes behov** - I forlængelse af regeringens kommunikationspakke skal der arbejdes med tilfredshedsmålinger, så det sikres, at det offentlige får lavet serviceforbedringer dér, hvor virksomhederne rent faktisk efterspørger det.
- ▶ **En offentlig sektor, der kommunikerer bedre** - Som led i kommunikationspakken sættes der ind på at få myndighederne til at skrive bedre breve, give en god telefonbetjening og lave bedre hjemmesider.

En styrket selvstændigheds- og iværksætterkultur

Iværksættere skaber dynamik på markederne. De udsætter det eksisterende erhvervsliv for konkurrence og introducerer nye produkter eller nye måder at gøre tingene på.

Danmark ligger i førerfeltet i Europa, når det gælder befolkningens engagement i etablering af nye virksomheder. Mange danskere har lysten til at blive iværksættere, og en del tager springet. Men kun de færreste får skabt en egentlig vækstvirksomhed. Målt på væksten i de nye virksomheder halter Danmark bagefter de bedste OECD-lande.

Figur 2.4 Opstartsaktivitet samt antal år før gældssanering efter konkurs

Kilde: *Vækstredegørelse 03 - analyser*, kapitel 8.

Mange forskellige rammevilkår har betydning for, hvordan det er at være iværksætter og selvstændig i Danmark. Regeringen har som led i *Konkurrenceevnepakken* fra januar 2002 og *Handlingsplanen for iværksættere* fra januar 2003 taget en række initiativer, der skal styrke rammevilkårene for iværksættere over en bred front.

Danmark er et af de lande, hvor det er lettest at registrere en ny virksomhed. Regeringen har taget initiativer til også at gøre det lettere at drive virksomhed ved at reducere antallet af administrative byrder, jf. forrige afsnit.

Den brede gruppe af iværksættere har relativt gode vilkår for at låne penge til opstart af virksomhed, bl.a. som følge af et velfungerende lånefinansieringsmarked. I forhold til tidligere har det danske marked for risikovillig kapital udviklet sig en del, men det danske venturemarked er endnu meget ungt, og der er fortsat et potentiale for at udvikle markedet i de tidlige faser. Regeringen har derfor taget initiativ til at etablere en Iværksætterfond, der skal forbedre iværksætternes adgang til kapital i de tidligste faser af et vækstforløb.

På uddannelsesområdet er der behov for at sætte mere målrettet fokus på iværksættere og innovation. Regeringen har derfor sat iværksætterkulturen på dagsordenen - bl.a. gennem partnerskaber mellem skole og erhvervsliv.

Endvidere står danske iværksættere, der går konkurs, svagere end deres kolleger i andre lande. Det tager mange år at komme ud af

gæld efter et fejlslagent forsøg på at etablere virksomhed. Regeringen har sat det som et mål, at det skal være nemmere at starte igen efter et ærligt - men fejlslagent - forsøg som iværksætter.

For at Danmark kan komme op i den europæiske elite på iværksætterområdet er der imidlertid fortsat behov for en målrettet indsats. Det skal være mere attraktivt at starte og drive selvstændig virksomhed. Nogle af de vigtigste udfordringer er at styrke mængden af risikovillig kapital og skabe bedre økonomisk grundlag for nye virksomheder. I uddannelsessystemet skal der både være stærkere fokus og bedre kompetencer, når det gælder iværksætteri og innovation. Samtidig er der behov for mere professionelle og erhvervsrettede iværksættermiljøer.

Regeringen vil i 2004 fremlægge en handlingsplan for, hvordan risikovillige investeringer i erhvervslivet kan styrkes. Handlingsplanen vil blive udarbejdet på baggrund af en dialog med pensionsbranchen. Der vil evt. være lovgivningsinitiativer i folketingssamlingen 2004/2005.

Derudover har regeringen i oktober 2003 fremlagt handlingsplanen *Et samfund med plads til det frie initiativ*, der omfatter mere end 30 nye initiativer til fremme af iværksætter- og selvstændighedskulturen, jf. eksemplerne på initiativer i boks 2.3.

Boks 2.3 Fremtidig indsats for en styrket selvstændigheds- og iværksætterkultur

- ▶ **Etablering af et Iværksætterakademi**, der tilbyder meritgivende kurser i iværksætteri og innovation til studerende på de erhvervsrettede og videregående uddannelser. Akademiet skal desuden stå for forskning og udvikling på iværksætterområdet, herunder udvikling af viden og pædagogiske metoder på dette felt.
- ▶ **Målrettet indsats for at danske væksthuse bliver mere professionelle og erhvervsrettede.** Det vil bl.a. ske gennem forslag til, hvordan fremtidens iværksætterindsats i højere grad kan baseres på erhvervslivets kompetencer og finansiering.
- ▶ **Flere private pensionsmidler i iværksættervirksomheder** - Regeringen vil åbne op for, at rate- og kapitalpensioner kan investeres i unoterede aktier. I dag kan rate- og kapitalpensionsmidler kun investeres i børsnoterede aktier.
- ▶ **Flere investeringer i iværksættervirksomheder fra pensionsinstitutter og business angels** - Regeringen vil sætte fokus på, hvad der skal til for, at pensionsinstitutterne øger deres investeringer i nystartede virksomheder gennem køb af unoterede aktier. ▶

- **Uddeling af Danmarks Erhvervspris** - Regeringen vil synliggøre iværksættere og selvstændige med succes gennem præmiering af f.eks. årets mest innovative iværksætter.
- **Kortere vej fra forskning til forretning** - For at fremme den kommercielle brug af forskningsresultater vil regeringen fremlægge et lovforslag om teknologioverførsel ved offentlige forskningsinstitutioner. Hensigten er, at universiteter og sektorforskningsinstitutioner skal have mulighed for at adskille deres aktiviteter med kommercialisering i egne selskaber.
- **Måling af iværksætteraktivitet og rammebetingelser** på tværs af lande (iværksætterindeks).

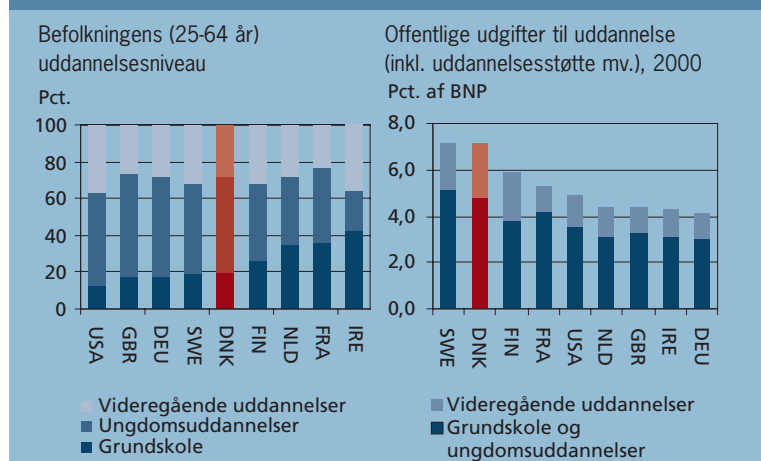
2.3 Bedre brug af viden og ressourcer

Bedre uddannelser

Uddannelsesniveaut i befolkningen er afgørende for, hvor produktive vi kan være. Særligt synes andelen af arbejdsstyrken med en videregående uddannelse at være en vigtig vækstsabende faktor.

Sammenlignet med udlandet anvender vi i Danmark forholdsvis mange offentlige ressourcer på uddannelsessystemet. Trods det høje ressourceforbrug er uddannelsesniveaut for den danske befolkning ikke højere end i sammenligningslandene. Ca. 20 pct. af en ungdomsårgang gennemfører ikke en erhvervskompetencegivende uddannelse. Samtidig er andelen af befolkningen, der har gennemført en videregående uddannelse, lidt lavere end i de førende lande.

Figur 2.5 Befolkningens uddannelsesniveaut samt offentlige udgifter til uddannelser

Kilde: Vækstregørelse 03 - analyser, kapitel 9.

Danske unge bruger i gennemsnit godt to år mere i uddannelsessystemet end unge i de øvrige OECD-lande, uden at det ekstra tidsforbrug giver sig udslag i et generelt højere uddannelsesniveau. Alene studieskift og afbrudte studier bidrager gennemsnitligt til et års ekstra tidsforbrug i uddannelsessystemet.

Regeringen har allerede taget en række initiativer, som vil bidrage til en højere kvalitet i uddannelsessystemet. Det gælder først og fremmest:

- ✓ *Folkeskolelov:* Der fastsættes fælles nationale mål for, hvad undervisningen skal føre frem til, at eleverne har lært på forskellige klassetrin. Der bliver flere timer i dansk, matematik, engelsk, fysik/kemi og idræt. Folkeskoleloven indebærer desuden en styrkelse af naturfagene og faget historie, og undervisningen i engelsk rykkes frem til 3. klasse.
- ✓ *Reform af de gymnasiale uddannelser:* Der lægges op til en ny lovgivning, der fra skoleåret 2005/2006 ændrer strukturen i gymnasierne, htx og htx til ½ års grundforløb og 2½ års studieretningsforløb. Fagligheden styrkes gennem et højere fagligt niveau, og der vil være større sammenhæng mellem de enkelte fag.
- ✓ *Universitetsreform:* Universiteterne bliver selvejende institutioner med bestyrelser med eksternt flertal, eksternt bestyrelsesformand og ansatte ledere. Universiteterne sikres mere frihed til løbende at udvikle uddannelse og forskning. Reformen trådte i kraft den 1. juli 2003 og implementeres trinvist frem til den 1. maj 2005.
- ✓ *Reform af arbejdsmarkedsuddannelserne:* Der udarbejdes fælles kompetencebeskrivelser for arbejdsmarkedsuddannelser og enkeltfag. Reformen træder i kraft den 1. januar 2004.
- ✓ *Reform af erhvervsuddannelserne:* Erhvervsuddannelserne målrettes de forskellige jobprofiler på arbejdsmarkedet. I tilknytning hertil skal det være muligt at bygge videre på uddannelserne ved påstigning efter en individuel vurdering af elevens realkompetence. Reformen trådte i kraft den 1. august 2003.

Der er dog fortsat behov for at øge tilskyndelsen til at tage en uddannelse. Det er bl.a. vigtigt, at flere unge gennemfører en

erhvervs- eller studiekompetencegivende uddannelse. Regeringens fremtidige indsats på uddannelsesområdet er beskrevet i boks 2.4.

Boks 2.4 Fremtidig indsats for bedre uddannelser

- **Handlingsplan for internationalisering i uddannelserne** - Regeringen vil foreslå en række initiativer, der medvirker til internationalisering i uddannelserne og bidrager til opfyldelse af Danmarks forpligtelser mht. gensidig anerkendelse af uddannelser mv.
- **Målretning af 10. klasse** - Regeringen vil fremsætte forslag om, at 10. klasse i højere grad målrettes de unge, som har størst behov for tilbuddet.
- **Hurtigere studie gennemførelse** - Regeringen vil komme med forslag, som ansporer og hjælper unge til hurtigere studie gennemførelse, uden at det forringer de unges uddannelse. Forslagene vedrører f.eks. smidiggørelse af overgange mellem uddannelsesniveauer, fleksible rammer og uddannelsesstilbud samt bachelorbonus til universiteter.
- **It i folkeskolen** - Som led i aftale om Finansloven for 2004 udmøntes reserven til styrket integration af it i folkeskolen, således at den afsatte reserve på i alt 495 mio. kr. fordeles med 75 mio. kr. i 2004, 120 mio. kr. i 2005 og 150 mio. kr. i hvert af årene 2006 og 2007. Midlerne anvendes til tilskud til indkøb af computere til 3. klassetrin samt øget faglig brug af it på alle klassetrin, herunder i specialundervisningen, efteruddannelse af lærerne og udvikling af nye organisations- og undervisningsformer. En tidlig indsats af it understøtter den enkelte elevs muligheder for et højt fagligt udbytte af undervisningen.

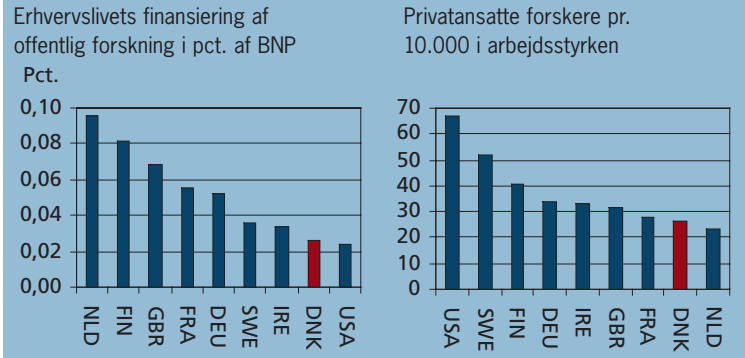
Styrket forskning og innovation

Forskning og innovation bidrager til virksomhedernes produktivitet og dermed til den generelle velstand i Danmark. Sammenlignet med en række øvrige OECD-lande ser Danmark ud til at have en placering over middel, men ikke blandt de bedste lande, som f.eks. Sverige og USA, hvad angår forskning og innovation.

Set fra et forskningsfagligt perspektiv er kvaliteten af dansk forskning fornuftig, selv om bevillingerne til forskning ligger lidt under niveauet i de førende lande. Derimod halter vi bagefter mht. samarbejdet mellem de offentlige forskningsinstitutioner og erhvervslivet. Det kommer bl.a. til udtryk ved, at omfanget af fælles projekter, hvor erhvervslivet deltager i finansieringen, er begrænset. Samtidig kommer det til udtryk ved, at udvekslingen af viden og forskningsresultater mellem forskningsinstitutioner og erhvervsliv kan styrkes. Endvidere ligger antallet af forskere i det private erhvervsliv også under niveauet i f.eks. USA, Sverige og Finland, som regnes blandt de bedste lande. Det kan betyde, at vi ikke i samme udstrækning som andre lande får omsat forskningsresultater til kommercielle succeser.

Figur 2.6 Samspil mellem offentlig og privat forskning og innovation samt privatansatte forskere

Kilde: Vækstredøgørelse 03 - analyser, kapitel 9.

Rammerne for finansiering af innovation synes heller ikke at være på niveau med de bedste lande. Danmark har bl.a. et mindre veludviklet marked for risikovillig kapital. Endelig har Danmark en middel placering, hvad angår markedsvilkårene for innovation. Det drejer sig bl.a. om de former for innovation, der opstår gennem virksomhedernes samspil med kunder, leverandører, uddannelsesinstitutioner og andre samarbejdspartnere.

For at blive blandt de bedste i Europa til at udvikle og anvende ny teknologi og viden har regeringen igangsat en lang række initiativer og reformer. Der er bl.a. fokus på følgende områder:

- ✓ *Genopretning af de offentlige investeringer i viden:* Regeringen har tilført ekstra midler til forskningsområdet. Med ekstra 3,2 mia. kr. sidste år og 4,1 mia. kr. i finansloven for 2004 har regeringen ønsket at sikre stabilitet i de statslige forskningsbevillinger. Det indebærer, at der årligt afsættes 9,5 mia. kr. for perioden 2004-2007.
- ✓ *Reformer af videninstitutioner:* F.eks. reform af universiteterne, sektorforskningens organisering og omfang, forskningsrådsstrukturen mv.
- ✓ *Innovationsfinansiering:* F.eks. udvidelse af fradragsordning for forskning og etablering af en Iværksætterfond.
- ✓ *Styrket samspil om forskning og innovation:* Regeringen har netop fremlagt handlingsplanen *Nye veje mellem forskning og erhverv* -

fra tanke til faktura til fremme af samspillet mellem videninstitutioner - f.eks. universiteter - og erhvervslivet. Der skal bl.a. udvikles nye strategiske former for samarbejde, samspilskulturen på universiteterne skal styrkes, og mobiliteten af forskere og studerende mellem videninstitutioner og erhvervsliv skal øges.

Initiativerne retter sig primært mod den forskningsdrevne innovation, hvor der er fokus på forskning og samspillet mellem forskningsinstitutioner og virksomheder.

Det er imidlertid også nødvendigt at sætte særskilt fokus på den markedsdrevne innovation, der er særlig relevant i den del af erhvervslivet, der ikke i samme omfang baserer udviklingen på forskning. Der ligger en vigtig opgave i at opnå en bedre forståelse af den markedsdrevne innovation og de rammebetingelser, som er væsentlige for dens fremme. Det drejer sig bl.a. om betingelserne for spredning af ny viden og teknologi mellem virksomheder, en styrkelse af risikovillig kapital på baggrund af en dialog med pensionsbranchen, eneretssystemet mv.

De bedste lande synes at følge en innovationsstrategi, der kombinerer begge hovedspor: Det forskningsdrevne og det markedsdrevne. Ud over at sikre, at der er de bedst mulige rammer for den forskningsdrevne innovation, vil regeringen igangsætte et arbejde for at undersøge kvaliteten af rammerne for den markedsdrevne innovation. Målet er at styrke rammerne for den type innovation, der finder sted i den brede del af dansk erhvervsliv, herunder de små og mellemstore virksomheder inden for f.eks. lav- og mellemteknologiske brancher.

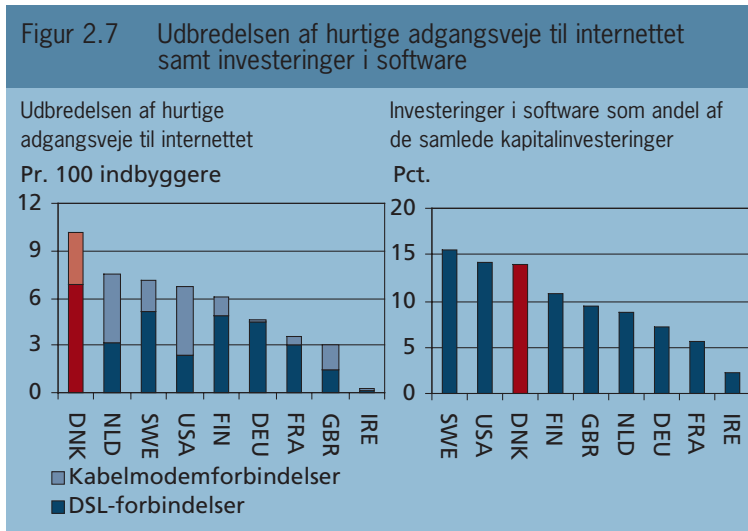
Et digitaliseret Danmark

Gennem de seneste 10 år er der foretaget store investeringer i at digitalisere arbejdsgange og services i erhvervslivet og den offentlige sektor. Det har skabt grundlag for øget produktivitet og vækst.

Informations- og kommunikationsteknologi (IKT) er meget udbredt i Danmark. Teknologisk er vi langt fremme med fælles offentlige løsninger - f.eks. den digitale signatur, der blev lanceret i marts 2003. På borger- og virksomhedsniveau er Danmark et af de lande i verden med flest højhastighedsforbindelser til internettet. Priserne for tele- og datatransmission er generelt lave sammenlignet med andre lande. Endelig er udbudet af og borgernes og virksom-

hedernes efterspørgsel efter offentlige og private IKT-services stor i forhold til efterspørgslen i andre lande. Alt i alt klarer Danmark sig således godt internationalt set.

Kilde: *Vækstredøgørelse 03 - analyser*, kapitel 9.

Det er regeringens mål, at Danmark også fremover skal høre til et af de mest digitaliserede lande i Europa. Det kræver, at vi fortsat fokuserer på øget anvendelse og udbredelse af IKT. Den offentlige sektor kan på en række områder virke som lokomotiv i forhold til udviklingen af IKT. Det hænger bl.a. sammen med, at den offentlige sektor både udbyder en række digitale ydelser til virksomheder og borgere, men også er en stor aftager af IKT-varer og -tjenesteydelser.

Regeringen har iværksat en lang række it-initiativer for bl.a. at styrke teknologien og infrastrukturen, sikre konkurrence på markederne og fremme udbud og efterspørgsel efter IKT-services. Derudover skal initiativerne medvirke til at indfri regeringens målsætning om en reduktion af virksomhedernes administrative byrder med op til 25 pct. i 2010. Som eksempler kan nævnes:

- ✓ *Hvidbog om It-arkitektur* fra juni 2003, hvis anbefalinger til offentlig it-arkitektur nu skal videreudvikles og implementeres.
- ✓ *Indkøb og udrulning af en digital signatur.*

- ✓ *Erhvervsportalen, Virk.dk*, der blev lanceret i september 2003, samler alle virksomhedernes indberetninger til den offentlige sektor ét sted.
- ✓ *eDag* i september 2003 med krav om elektronisk formidling af breve mv. mellem offentlige myndigheder

I den it- og telepolitiske handlingsplan *It med omtanke* fra oktober 2003 findes en række yderligere initiativer.

Danmark står nu ved en skillevej i udviklingen mod et digitaliseret samfund. Hidtil har den offentlige sektor udbudt en del IKT-services til brug for borgere og virksomheder. En række af disse services anvendes imidlertid kun i begrænset omfang. Derfor skal der skabes bedre incitamentter for borgere og virksomheder til at anvende de offentlige IKT-services. Derudover skal det offentlige udbud af digitale løsninger videreudvikles, og nye services lanceres.

I boks 2.5 ses en række eksempler på fremtidige initiativer.

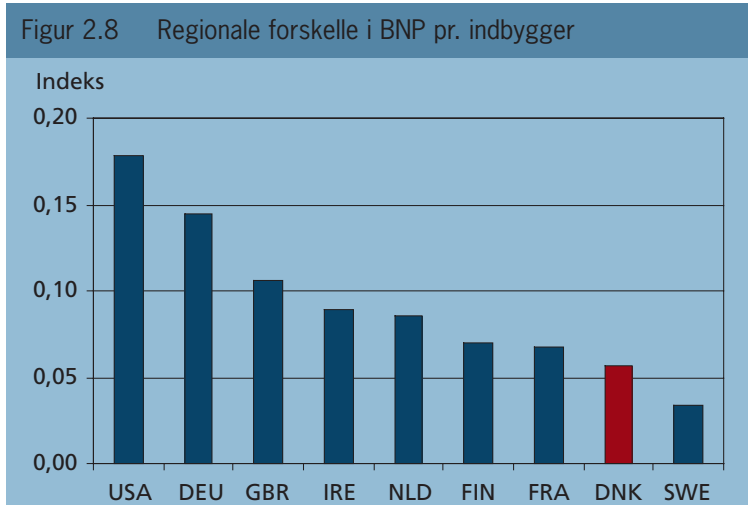
Boks 2.5 Fremtidig indsats for at fremme digitalisering

- **Øget konkurrence på teleområdet** - I forårets Telekonkurrenceredegørelse blev der identificeret en række barrierer for konkurrencen i telesektoren. Regeringen iværksætter derfor en række initiativer med henblik på at øge konkurrencen på teleområdet.
- **Mere kvalitet for pengene med e-læring** - Der tages initiativ til at udbrede e-læring i små og mellemstore virksomheder samt i den offentlige sektor ved at igangsætte konkrete e-læringsprojekter.
- **Revision af statens standardkontrakter til it-anskaffelser** - Der skal udarbejdes to nye standardkontrakter for statens it-anskaffelser.
- **Målrettet information om IKT-services til erhvervslivet** - Regeringen vil igangsætte en mere målrettet information om de digitale services rettet mod virksomhederne. Flere undersøgelser dokumenterer, at virksomhederne mangler præcis information om de eksisterende erhvervsrettede IKT-services.
- **Digitalisering af forretningsområder** - Der skal bl.a. udvikles nye forretningsmodeller for virksomhedernes rapportering og medarbejderadministration af f.eks. indkomstdata med henblik på at lette erhvervslivets administrative byrder og sikre effektiv håndtering af virksomhedernes kontakt til det offentlige.
- **Fra papir til digital forvaltning** - Udvikling og afprøvning af økonomiske og servicemæssige incitamentter, der fremmer efterspørgslen efter IKT-services.
- **Øget indsats for it i dansk erhvervsliv** - Regeringen vil iværksætte en ny samlet indsats for it i dansk erhvervsliv, der skal bidrage til at fremme den digitale udvikling og understøtte virksomhedernes anvendelse af it.

Regional vækst

De økonomiske forskelle mellem regionerne i Danmark er kraftigt reduceret i de seneste årtier. I dag er den regionale balance i Danmark blandt de bedste i OECD, dvs. at der er en høj grad af lighed mellem de store byer og det øvrige land.

Kilde: *Vækstredøgørelse 03 - analyser*, kapitel 9.

Imidlertid har der de seneste år - både i Danmark og i udlandet - været en tendens til, at de store byområder har oplevet en noget højere vækst i BNP pr. indbygger end de mere tyndt befolkede regioner. Det gælder særligt geografiske yderområder i Danmark som f.eks. Bornholm, Lolland-Falster, Sydfyn, Samsø, det nordligste Jylland, Mors, Tønder og Grenå.

Det er regeringens mål, at Danmark skal fastholde sin topplacering som et af de OECD-lande, der har den højeste grad af økonomisk lighed mellem landets regioner. Det skal være attraktivt at bo og arbejde i alle dele af landet.

Derfor fremlagde regeringen i foråret 2003 *Den Regionale Vækststrategi*. Målet er at fremme den økonomiske vækst i de geografiske yderområder - gennem styrket erhvervsudvikling og øget

bosætning i yderområderne. Der sættes bl.a. ind på følgende områder:

- ✓ *Etablering af regionale vækstsamarbejder* med deltagelse af regionale parter og ministerier, som skal udarbejde erhvervsudviklingsstrategier for de svage yderområder og igangsætte initiativer skræddersyet til de enkelte yderområdets situation.
- ✓ *Ny model for offentlig erhvervs-service* med henblik på at tilbyde små virksomheder og iværksættere den bedst mulige vejledning i virksomhedsdrift og -udvikling. I den statslige medfinansiering til nye enheder vil de egne af Danmark, som har svage yderområder, blive tilgodeset.
- ✓ *Forhøjet befordringsfradrag i yderområder* rettet mod langdistancependlere, så det bliver mere attraktivt at flytte til yderområderne eller blive boende der. Det forhøjede fradrag skønnes at komme ca. 6.000 personer bosat i yderområder til umiddelbar gavn, mens yderligere 1.000-2.000 tilflyttere ventes at få til-delt fradraget fremover.
- ✓ *Reform af udligningssystemet* - hvor der fra 2004 er gennemført en ændring af det kommunale udligningssystem, så der tilføres flere midler til særligt vanskeligt stillede kommuner. I alt ½ mia. kr. afsættes fremover til disse kommuner. Ændringen er første fase i en reform af det kommunale udligningssystem med virkning fra 2004. Anden fase består i en langsigtet reform af udligningssystemet.
- ✓ *Trafikinvesteringer* - der bl.a. vil komme yderområderne til gavn.

Med indsatsen over for yderområderne har regeringen sat ind på et område, hvor der for alvor er behov for vækst og udvikling for at fastholde en høj grad af regional balance. Nu handler det først og fremmest om at føre initiativerne ud i livet sammen med de regionale parter.

I det videre arbejde vil regeringen arbejde for, at de mange EU-midler, der går til regional udvikling, anvendes endnu bedre. Der er allerede taget et vigtigt skridt med sammenlægningen af administrationen af Socialfonden og Regionalfonden. Derudover vil regeringen arbejde for, at EU's socialfondsmidler i Danmark i højere grad målrettes udkantsområderne.

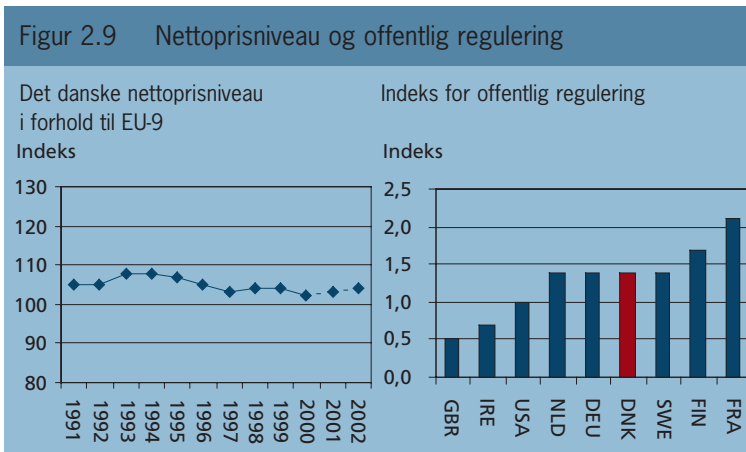

2.4 Effektiv konkurrence

Gennemsnigtige og effektive konkurrencevilkår

Effektiv konkurrence er en forudsætning for, at samfundets ressourcer anvendes bedst muligt. Gennem konkurrence udsættes virksomhederne for et sundt pres for at blive mere effektive og forny sig.

Der er tilsyneladende ikke en lige så effektiv konkurrence i Danmark som i de lande, vi normalt sammenligner os med. Danske forbrugere betaler ca. 4 pct. mere for de samme varer end forbrugerne i sammenlignelige lande. Andre indikatorer peger i samme retning. Der findes i Danmark stadig 65 brancher med konkurrenceproblemer. Hvad angår omfanget af konkurrencebegrænsende regulering, ligger Danmark på OECD-gennemsnittet.

Kilde: *Vækstredøgørelse 03 - analyser*, kapitel 10.

Konkurrencelovgivningen i Danmark er på de fleste områder på niveau med lovgivningen i andre lande. En effektiv håndhævelse af konkurrenceloven er en vigtig forudsætning for, at det tilstræbte konkurrenceniveau kan opnås. Danmark ligger pænt sammenlignet med andre mindre OECD-lande, når det gælder håndhævelsen af konkurrencelovgivningen.

Det er regeringens mål, at konkurrencen i Danmark skal være på niveau med de bedste lande i OECD. Regeringen har taget en række initiativer, der understøtter en effektiv konkurrence, herunder:

- ✓ *Stramning af konkurrenceloven*, bl.a. yderligere indsats over for offentlige konkurrencebegrænsninger og over for karteller. Endvidere er bødeniveauet hævet til samme niveau som i en række andre EU-lande.
- ✓ *EU's konkurrenceregler og udbudsdirektiver* blev reformeret og moderniseret under det danske EU-formandskab.
- ✓ *Reduceret statsstøtte*, som mindsker forvriddinger på markederne og giver mulighed for mere effektiv konkurrence.

Konkurrencen i Danmark er forbedret de senere år, men der er fortsat behov for en indsats. Regeringen fremlægger i foråret 2004 en *Konkurrencepolitisk handlingsplan*. En handlingsplan, der sætter pejlemærker for udviklingen af konkurrencen fremover. Antallet af brancher med konkurrenceproblemer skal reduceres, og danskerne skal ikke betale mere for de samme varer, end forbrugerne i sammenlignelige lande. Den offentlige sektor skal i højere grad være en medspiller i indsatsen for at fremme konkurrencen, åbne markeder og skabe dynamik. I boks 2.6 beskrives nogle af de initiativer, der iværksættes for at gennemføre regeringens konkurrencepolitiske handlingsplan.

Boks 2.6 Fremtidig indsats for at fremme konkurrencen

- **Stramning af konkurrenceloven** - Konkurrenceloven skal tilpasses bl.a. som følge af EU's konkurrencereform.
- **Håndhævelse af konkurrenceloven** - Arbejdet med at afsløre karteller prioriteres højere end hidtil.
- **Konkurrence om infrastrukturer** - For at forbedre konkurrencen om infrastrukturen i Danmark udvikles et konkurrenceindeks. Med indekset vil områder med begrænset konkurrence kunne udpeges, og indsatsen målrettes.
- **Mindre konkurrencebegrænsende offentlig regulering** - En arbejdsgruppe har udarbejdet en liste over konkurrencebegrænsende reguleringer. De foreløbige resultater viser, at et betydeligt antal områder er præget af regulering, der begrænser mulighederne for konkurrence. Målet er at fjerne de mest konkurrencebegrænsende reguleringer.

Offentlig-privat samarbejde og konkurrence

Der er store forskelle i de enkelte landes måde at organisere den offentlige sektor på. Det kan derfor være vanskeligt at sammenligne, hvor velfungerende de offentlige markeder er i forskellige lande. Når man ser på anvendelsen af udbud og områder med frit valg, er det overordnede billede, at Danmark ikke helt er på højde med de førende lande mht. at skabe konkurrence om produktion af offent-

lige ydelser. I kapitel 6 i *Vækstregørelse 03 - analyser* sættes der fokus på markederne for offentlige ydelser og de potentielle gevinster ved i højere grad at løse offentlige opgaver gennem offentlig-privat samarbejde.

På den ene side har vi i Danmark været gode til at implementere EU's udbudsregler og skabe et velfungerende regelsæt for konkurrence. Endvidere er man på en række områder i gang med at skabe større gennemsigtighed om pris og kvalitet i de offentlige ydelser. På den anden side tyder noget på, at der inden for sektorlovgivningen fortsat er formelle og uformelle barrierer, der kan hindre konkurrence. Hertil kommer, at Danmark ikke i samme omfang som andre lande har fokuseret på at anvende samarbejdsformer baseret på offentlig-private partnerskaber, hvor den private sektor inddrages i både udvikling, drift, vedligeholdelse og finansiering af et projekt som f.eks. på trafikområdet.

Regeringen har taget en lang række initiativer, der understøtter konkurrencen om offentlige opgaver. Det drejer sig bl.a. om:

- ✓ *Frit valg* mellem offentlige og private tilbud på sygehus- og ældreområdet (hjemmehjælp mv.).
- ✓ *Udvikling af et værktøj til vurdering af offentlig-private partnerskaber* samt igangsættelse af konkrete pilotprojekter (ny forbindelse over Roskilde Fjord og parkeringsanlæg i Ørestaden).
- ✓ *Udfordringsret*, så private virksomheder har ret til på eget initiativ at afgive et tilbud på at løse en offentlig opgave, der ellers udføres af det offentlige selv.
- ✓ *Regnskabsreform* på ældre- og sygehusområdet samt forsøgsordning med omkostningsregnskaber på det statslige område.
- ✓ *Udbudspolitikker i kommunale servicestrategier og statslige effektiviseringsstrategier.*
- ✓ *Nyt Udliciteringsråd*, der nu både omfatter stat, amter og kommuner.

På en række områder er der imidlertid stadig ingen konkurrence om at udføre offentlige opgaver. Der er derfor behov for en yderligere indsats for at fjerne de resterende barrierer og understøtte konkurrencen. Regeringen har derfor fremlagt handlingsplanen *En*

mere virksomhedsnær offentlig sektor. Her præsenteres en række initiativer, der skal bidrage til at styrke konkurrencen på de offentlige markeder og understøtte en bedre arbejdsdeling mellem det offentlige og den private sektor, jf. boks 2.7.

Boks 2.7 Fremtidig indsats for at skabe øget offentlig-privat samarbejde og konkurrence

- ▶ **Formulering af handlingsplan for Offentlig-Private Partnerskaber (OPP)** med henblik på at udpege egnede projekter og konkrete initiativer, der kan fremme en hensigtsmæssig brug af OPP.
- ▶ **Gennemgang af sektorområder med henblik på øget markedsåbning**, herunder f.eks. voksen- og efteruddannelse, bilinspektion, postområdet og affaldsområdet.
- ▶ **Modernisering af offentlig kontrol, tilsyn, autorisation og godkendelse** med fokus på, hvordan disse opgaver i højere grad kan varetages på markedet.
- ▶ **Frit valg på børneområdet** - Der fremsættes et lovforslag om at give private leverandører bedre mulighed for at drive dagtilbud, så borgerne kan vælge mellem offentlige, selvejende og private daginstitutioner for børn.
- ▶ **Gennemgang af kommunale opgaver** med henblik på at vurdere, om de er egnede til udbud.
- ▶ **Udvikling af benchmarkmodel** for rammer for offentlig-privat samarbejde med henblik på at lave systematiske internationale sammenligninger af konkurrencen om offentlige opgaver og rammebetingelserne for offentlig-privat samarbejde

Bedre vilkår og større gennemsigtighed for forbrugerne

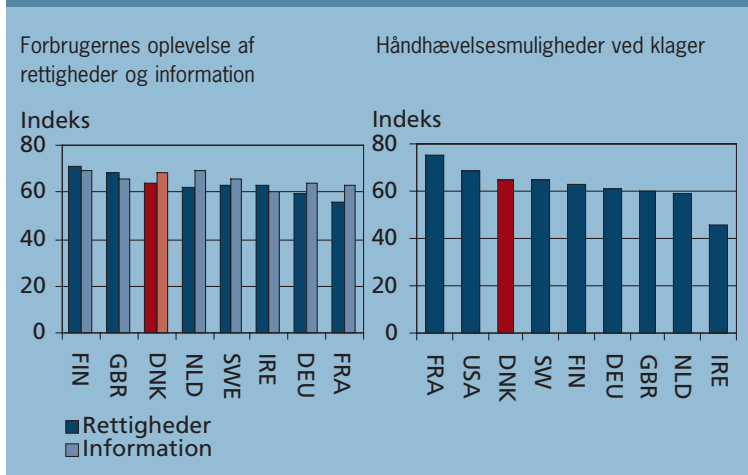
Gode valgmuligheder og et gennemsigtigt marked præget af god forbrugerinformation betyder, at forbrugerne lettere kan sammenligne produkter og vælge de produkter, de foretrækker. Det fører til en forstærket konkurrence på markedet og giver bedre produkter til en lavere pris. Klare forbrugerrettigheder beskytter virksomhederne mod ulige konkurrence og er samtidig med til at fremme forbrugernes tillid.

Set i forhold til forbrugere i andre lande føler danske forbrugere sig generelt godt informerede. De føler sig desuden relativt godt beskyttede, hvis der skulle opstå en konflikt mellem dem og en virksomhed. Set i forhold til de lande, vi normalt sammenligner os med, ligger Danmark placeret i mellemgruppen mht. kvaliteten af love og rammer på forbrugerområdet - som f.eks. regulering af produktsikkerheden og håndhævelsesmuligheder i forbindelse med klagesager.

Det er regeringens mål, at forbrugerforholdene i Danmark skal være blandt Europas bedste. Derfor har regeringen taget initiativ til en gennemgribende fornyelse af forbrugerpolitikken. I januar 2003 fremlagde regeringen et oplæg til *Ny forbrugerpolitik* med ca. 50 initiativer på forbrugerområdet. Målet er, at forbrugerpolitikken i højere grad skal basere sig på dialog og ansvar mellem virksomheder og forbrugere. Derudover har regeringen i oktober 2003 fremlagt en fødevarerpolitisk redegørelse, der prioriterer ernæring og fødevarer sikkerhed som de to grundlæggende indsatsområder.

Figur 2.10 Forbrugernes oplevelse af rettigheder og information samt håndhævelsesmuligheder ved klager

Kilde: *Vækstredgørelse 03 - analyser*, kapitel 10.

Blandt de væsentligste nye initiativer på forbrugerområdet kan nævnes:

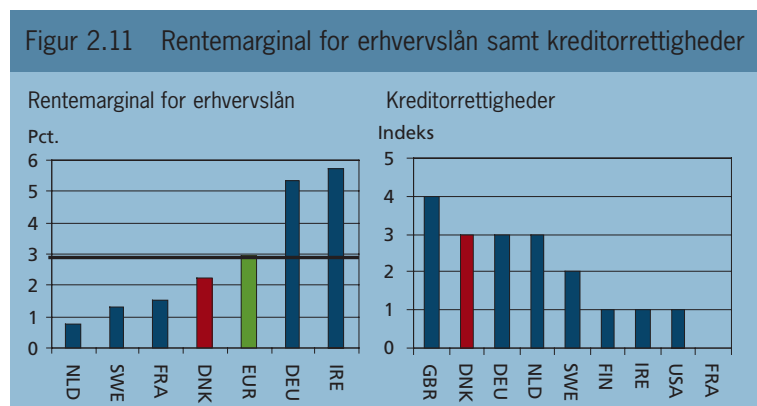
- ✓ *Forbrugersikkerhed* - gennem forslag til ændring af produktsikkerhedsloven og etablering af en Sikkerhedsstyrelse, der skal være med til at mindske antallet af ulykker for danske forbrugere. Endvidere oprettes en ny internetportal om farlige produkter og fødevarer.
- ✓ *Forbrugerrettigheder* - ved modernisering af henholdsvis markedsførings-, prismærknings- og forbrugeraftalelovene.
- ✓ *Flere valgmuligheder* - ved opbygning af en samlet forbrugerportal og udvidelse af forbrugerrådgivningen samt ved udvikling af et informationskoncept, der kan skabe gennemsigtighed på liberaliserede markeder.

- ✓ *Dialog og ansvar* - gennem etablering af flere private klagenævn og udvikling af ny guide til gode kundeforhold.

Opgaven er nu at sikre, at de mange forskellige initiativer i den nye forbrugerpolitik bliver ført ud i livet med henblik på at skabe Europas bedste vilkår for forbrugerne. Når initiativerne er gennemført og har fået lov til at virke, vil der være grundlag for at vurdere, hvorvidt der er behov for yderligere initiativer for at nå målet.

Den finansielle sektor

Den finansielle sektor spiller en vigtig rolle i samfundsøkonomien. Husholdningernes opsparing formidles gennem de finansielle markeder til virksomhedernes investeringer. Målt på rentemarginalen for erhvervslån er omkostningerne ved finansiering gennem pengeinstitutter i Danmark lave i forhold til gennemsnittet for EU. Finansiering via aktiemarkedet synes dog at være relativt omkostningsfyldt i Danmark. Det hænger bl.a. sammen med en lav likviditet på aktiemarkedet. Kreditorrettighederne i Danmark synes at være gode, hvorimod aktionærrettighederne vurderes at være mindre gode i international sammenhæng.

Kilde: *Vækstredgørelse 03 - analyser*, kapitel 10.

Der er tegn på, at konkurrencen i den danske pengeinstitutsektor vil kunne skærpes bl.a. gennem øget finansiel integration. I dag har den finansielle sektor en gennemsnitlig effektivitet.

Regeringen ønsker velfungerende finansielle markeder med adgang til nem og konkurrencedygtig finansiering. Det er regeringens mål at styrke konkurrencen og fortsætte liberaliseringen på fremtidens

finansielle markeder. Målet skal bl.a. opfyldes ved at øge den finansielle integration i Europa. Blandt de hidtidige initiativer kan nævnes:

- ✓ *Den finansielle handlingsplan:* Handlingsplanen stiler mod at skabe integrerede finansielle markeder i EU, hvor udbyderne af finansielle ydelser, som f.eks. pengeinstitutterne, bliver omfattet af gennemskuelig regulering og tilsyn på tværs af medlemslandene.
- ✓ *Børsprospekter:* Under det danske EU-formandskab blev der opnået enighed om et vigtigt direktiv om børsprospekter. Direktivet gør det muligt at rejse kapital på tværs af landegrænser på baggrund af et standardiseret prospekt.
- ✓ *Lov om finansiell virksomhed:* Loven indebærer regelforenkling og regelmodernisering på det finansielle område. Dermed lettes de administrative byrder for finansielle virksomheder.
- ✓ *Elektroniske generalforsamlinger:* I april 2003 blev der ved en ændring af aktieselskabslovgivningen skabt mulighed for at afholde elektroniske generalforsamlinger. Det kan bl.a. gavne mindre aktionærer, der kan have interesse i at deltage i afstemninger via e-mail eller internettet i stedet for at møde frem ved en generalforsamling.

I løbet af de kommende år vil regeringen præsentere en række initiativer, der vil bidrage til, at rammerne for investeringer i erhvervslivet forbedres, jf. boks 2.8

Boks 2.8 Fremtidig indsats for den finansielle sektor og vækst

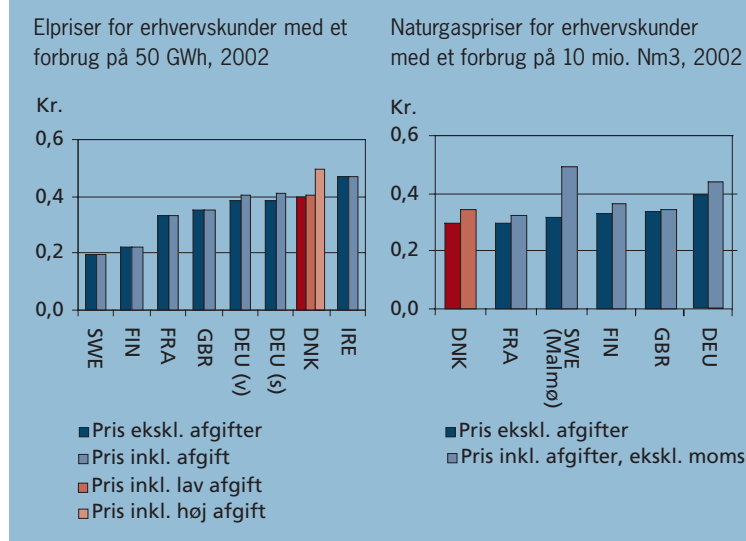
- **Risikovillige investeringer i erhvervslivet** - Regeringen vil i 2004 fremlægge en handlingsplan for, hvordan risikovillige investeringer i erhvervslivet kan styrkes. Handlingsplanen udarbejdes på grundlag af en dialog med pensionsbranchen.
- **Investeringssericedirektiv** - I løbet af 2004 ventes et forslag fra EU-Kommissionen til opdatering af det såkaldte investeringssericedirektiv vedtaget. Direktivet vil bidrage til, at investeringsfirmaer får lettere ved at operere på tværs af landegrænser.
- **Virksomhedspant** - I lighed med forholdene i en række andre lande vil regeringen indføre virksomhedspant. Det vil være med til at gøre det lettere for virksomheder at stille sikkerhed. Ordningen skal udformes med sigte på at styrke navnlig små virksomheders muligheder for kapitalfremskaffelse. Regeringen vil på baggrund af et udvalgsarbejde fremsætte lovforslag om virksomhedspant i folketingssamlingen 2004/2005. ➤

► **Hedgeforeninger** - Regeringen vil undersøge, om der kan skabes de fornødne rammer for etablering af såkaldte hedgefonde - eller hedgeforeninger, som de vil blive kaldt. En hedgefond er en form for investeringsforening, som vil kunne benytte sig af bl.a. aktielån og vil kunne låne penge til at investere for, hvilket ikke er muligt for traditionelle investeringsforeninger. Hedgefondene vil sandsynligvis kunne bidrage til at øge omsætningen og likviditeten på det danske aktiemarked.

Liberalisering af el- og gasmarkederne

Set i europæisk sammenhæng er Danmark godt i gang med liberaliseringen af el- og gasmarkederne. Danske virksomheder betaler dog fortsat mere for elforbruget, end virksomhederne gør i en række andre sammenlignelige lande. De højere priser vurderes primært at skyldes de miljøbetingede omkostninger, f.eks. CO₂-afgiften og aftagepligten for miljøvenlig elproduktion. De danske gaspriser ligger på niveau med priserne i sammenligningslandene.

Figur 2.12 Sammenligning af el- og gaspriser

Kilde: *Vækstregørelse 03 - analyser*, kapitel 10.

Danmark har besluttet at gennemføre en fuld markedsåbning på el- og gasområdet. Derudover har regeringen taget en række initiativer for at opnå en sikker og omkostningsmæssig effektiv forsyning af energi på liberaliserede markeder:

- ✓ *Forsyningsikkerhed:* Med virkning fra 1. juli 2003 er der udstedt en bekendtgørelse, som giver elproducenter ret til at opføre eller ombygge produktionskapacitet, hvis de lever op til en række fastlagte kriterier. Det er således ikke længere op til myndighederne at skønne, hvorvidt der er behov for yderligere produktionskapacitet.
- ✓ *Effektive markeder:* For at understøtte markederne for el og gas er der gennemført frit leverandørvalg for el fra 1. januar 2003 samt frit leverandørvalg for gas fra 1. januar 2004. Herudover er der vedtaget klare rammer for salg af kommunale el- og varmeforsyningselskaber.
- ✓ *Forskning og udvikling:* Fra 2004 afsættes et ekstra årligt beløb på 47 mio. kr. til forskning, udvikling og demonstration af nye energiteknologier.
- ✓ *Omkostningseffektiv miljøindsats:* Den danske miljøindsats effektiviseres gennem en gradvis udfasning af aftagepligt for vindkraft. Herudover vil regeringens klimastrategi bidrage til at sikre omkostningseffektiviteten i fremtidige klimapolitiske tiltag.

Energiliberaliseringen er en langsigtet proces, hvor udfordringen består i at sikre reel konkurrence på hele el- og gasmarkedet. Regeringen vil derfor fortsætte liberaliseringen af energimarkederne, jf. boks 2.9.

Boks 2.9 Fremtidig indsats for liberalisering af energimarkederne

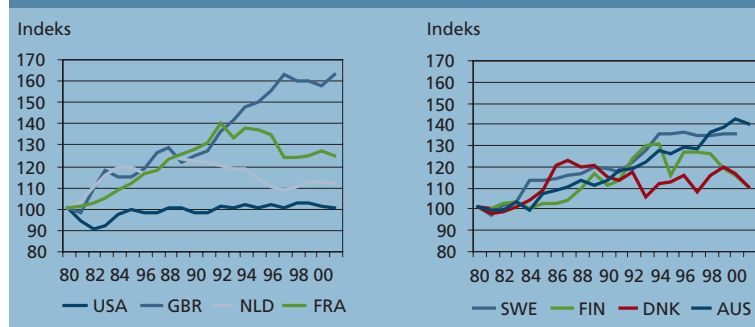
- **Forsyningsikkerhed og infrastruktur** - Regeringen agter at stille forslag om oprettelse af et nyt infrastrukturselskab 'EnergiTransmission Danmark A/S' til varetagelse af systemansvar og transmission af el og gas uafhængigt af kommercielle interesser. Der er indledt drøftelser med elsektoren med henblik på at indgå en aftale om oprettelse af det nye infrastrukturselskab. Når drøftelserne er afsluttet, fremsætter regeringen de relevante lovforslag til udmøntning af aftalen. Der vil endvidere blive foreslået en lovændring, så de systemansvarlige virksomheder kan gennemføre udbud til fremskaffelse af yderligere kapacitet, såfremt der måtte blive behov herfor.
- **Konkurrence og forenkling** - For at opnå en reel liberalisering af elmarkedet vil regeringen ophæve aftagepligten for miljøvenlig el. Regeringen fremsætter forslag om markedsorientering af støtten til decentral kraftvarmeproduktion. Støtten omlægges til en produktionsuafhængig støtte samtidig med, at aftagepligten ophæves. Omkring årsskiftet 2003/2004 planlægger regeringen at udbyde et areal til etablering af en havvindmøllepark på 150 MW.
- **Forbrugerbeskyttelse** - Regeringen vil sikre den nødvendige gennemsigtighed i markedet. Regeringen undersøger bl.a. mulighederne for at oprette et privat klagenævn for energi. ➤

- **Forskning og innovation** - Ved at formalisere samarbejdet mellem de forskellige forskningsmiljøer vil regeringen bidrage til sikre en mere koordineret indsats på forskningsområdet.
- **Miljøregulering af energiområdet** - Med henblik på implementering af EU's CO₂-kvotedirektiv i dansk lovgivning vil regeringen fremlægge lovforslag om en ny CO₂-kvoteordning, som skal træde i kraft i 2005. Det vil medvirke til at sikre opfyldelsen af den danske Kyoto-forpligtelse.

Effektivt byggeri

I perioden 1980-2001 har bygge- og anlægssektoren i Danmark kun oplevet en årlig gennemsnitlig produktivitetsvækst på 0,8 pct. Til sammenligning har f.eks. den britiske og den svenske byggesektor præsteret en årlig stigning i produktiviteten på 2 pct. Den svage produktivitetsudvikling i Danmark gør byggeriet for dyrt for såvel de danske forbrugere som for virksomhederne.

Figur 2.13 Udvikling i produktiviteten i bygge- og anlægssektoren

Kilde: *Vækstreddegørelse 03 - analyser*, kapitel 7.

Den offentlige sektors efterspørgsel efter bygge- og anlægssektorens produkter udgør omkring 15-20 pct. af den samlede efterspørgsel i erhvervet. Det indebærer, at det offentlige som efterspørger og byggherre potentielt kan udøve betydelig indflydelse på erhvervet.

Boks 2.10 Byggeriets produktivitetsvækst

I kapitel 7 i *Vækstredøgørelse 03 - analyser* belyses årsagerne til byggeriets lave produktivitetsvækst. Det fremgår bl.a., at byggeriet ikke anvender sine arbejdskraftressourcer og sit kapitalapparat optimalt. Målt i forhold til udlandet investerer erhvervet relativt lidt i forskning og udvikling, samtidig med at investeringer i efteruddannelse af medarbejderne er begrænsede.

Der er behov for en indsats på flere områder for at opnå en højere produktivitet i byggeriet. Det gælder bl.a. om at satse på mere efteruddannelse i byggeriet og en mere videnbaseret og industrialiseret produktion. Konkurrencen på byggevarermarkedet kan styrkes gennem øget gennemsigtighed og færre barrierer for handel på tværs af grænserne. Endvidere kan den offentlige sektor bruge sin rolle som bygherre til at skabe incitamenter til en større effektivitet i byggeriet.

Regeringen har taget en række initiativer, der skønnes at bidrage til øget konkurrence og produktivitet i byggeriet. Herudover arbejder regeringen for at øge gennemsigtigheden på markedet for byggematerialer:

- ✓ *Statslig byggepolitik:* Med udspillet fra august 2003 stilles en række krav til staten som bygherre. Blandt andet stilles fælles krav til it-anvendelse i byggeriet, nøgletal og benchmarks. Herudover vil et øget brug af nye udbuds- og samarbejdsformer betyde mere konkurrence i byggeriet. Det er ønskværdigt, at kravene på længere sigt skal udbredes til det samlede offentlige byggeri.
- ✓ *Konkurrence om almene bygherreopgaver:* Ved tilsagn om støtte til nybyggeri af almene boliger skal bygherren udpeges efter en åben konkurrence.
- ✓ *Byggeriets Brugerinformation:* Regeringen har lanceret en portal på internettet,⁷ som bidrager til større gennemsigtighed på markedet for byggematerialer.

Regeringens målsætning om øget produktivitet i byggeriet er ambitiøs. De igangsatte initiativer vil styrke grundlaget for øget produktivitet i byggeriet. Indsatsen vurderes dog ikke at være tilstrækkelig. Regeringens fremtidige indsats på byggeområdet præsenteres i boks 2.11.

⁷ www.byggevarerpriser.dk

Boks 2.11 Fremtidig indsats for effektivt byggeri

- **Regelforenkling og brug af it** - De administrative byrder i byggeriet skal reduceres ved at gennemføre fælles standarder for digitalisering og modernisering af byggesagsbehandlingen. Derudover arbejdes løbende med forenklinger inden for udbudslovgivningen og byggelovgivningen.

De statslige bygherrer vil fremover stille fælles krav om it-anvendelse for leverandører. Derudover arbejdes der på at digitalisere informationsstrømmen i den samlede byggeproces - lige fra ingeniørens tegninger til håndværkeren på byggepladsen.

- **Incitamenter til mere videnintensivt byggeri** - Etablering af 'Byggeriets Innovationsfond' er et centralt element for øget forskning og udvikling i byggeriet. Fonden skal på frivillig basis tilvejebringe flere private midler til forskning og udvikling på byggeriets område.
- **Stordriftsfordele i byggeriet** - Som led i bestræbelserne på at opnå bedre og billigere byggeri undersøges besparelspotentialer ved at foretage samlede udbud af byggeri af almene boliger.

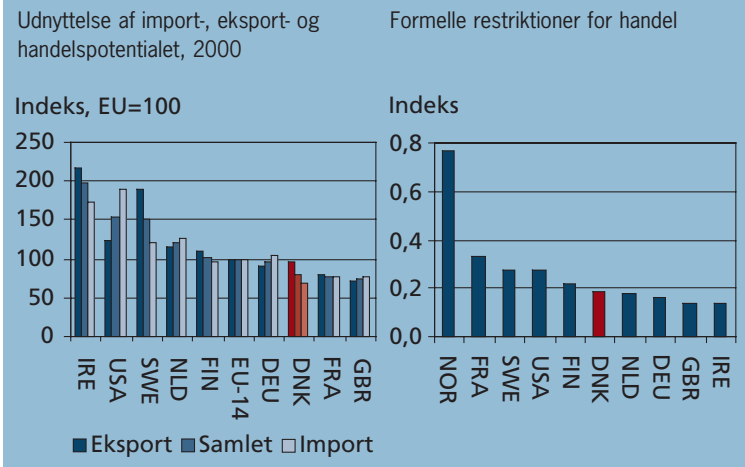
2.5 Offensiv udnyttelse af globaliseringen

Bedre adgang til globale markeder

Danmark klarer sig generelt godt på de globale markeder, men der er også en række områder, hvor vi kan blive bedre. Danmark har en relativt lav udnyttelse af sit handelspotentialer. Det er primært på importsiden, at Danmark ikke fuldt ud udnytter muligheden for internationale relationer. Der eksisterer kun ganske få formelle restriktioner for international handel og internationale investeringer. Der er dog en række mere uformelle barrierer for globaliseringen såsom tekniske standarder.

Figur 2.14 Udnyttelse af handelspotentialet samt formelle restriktioner for handel

Kilde: *Vækstreddegørelse 03 - analyser*, kapitel 11.

Danmark opnår betydelige gevinster ved, at højt kvalificerede danskere arbejder i udlandet og ved, at højtuddannede udlændinge kommer til Danmark for at arbejde. I dag er der imidlertid en nettoudvandring af højtuddannede.

Regeringen fremlagde oktober 2003 handlingsplanen *Vækst gennem globalisering*. I handlingsplanen peger regeringen på en række områder, hvor Danmark kan gøre en ekstra indsats for en offensiv udnyttelse af globaliseringen.

Handlingsplanen indeholder også initiativer, der kan fremme indvandringen af højtuddannet arbejdskraft til Danmark, samt initiativer der vil øge incitamentet til, at indvandret arbejdskraft bliver i Danmark. Eksempler på regeringens indsats for bedre adgang til globale markeder fremgår af boks 2.12.

Boks 2.12 Fremtidig indsats for bedre adgang til globale markeder

- **Task Force for åbenhed** - Det skal være lettere for udenlandske virksomheder at komme ind på det danske marked. Det vil være med til at skærpe konkurrencen.
- **Fremme af eksport og import/sourcing** - I regi af Danmarks Eksportråd introduceres initiativer til fremme af handel, hjælp til problemer med barrierer på markeder uden for EU samt hjælp til problemer med strategi og markedsbarrierer. ►

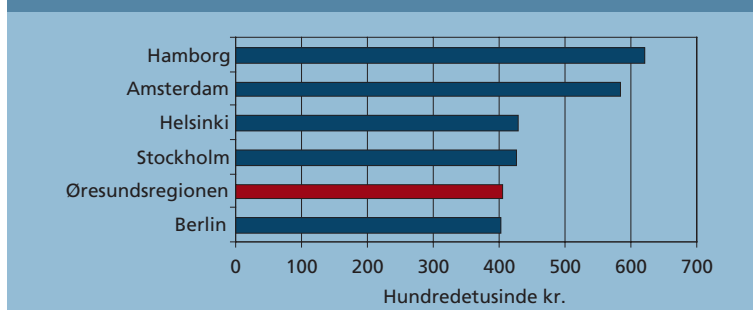
- **National strategi for standardisering** - En stærkere indsats på standardiseringsområdet vil ud over at gavne dansk eksport kunne bidrage til at øge Danmarks investeringer i udlandet.
- **Oprydning i 'mærkejunglen'** - Regeringen ønsker at præcisere CE-mærkets rolle og igangsætte en fælles EU-kortlægning af frivillige produktmærker. Mulighederne for at indføre et fælles europæisk kvalitetsmærke, der kan afløse de mange nationale produktmærker, skal undersøges.
- **Færre danske særregler** - Undersøgelse af omfang og omkostninger ved danske særregler og 'overimplementering' af EU-direktiver. Hvis det er påkrævet udformes nye procedurer mv., der kan føre til færre særregler mv.

Øresundsregionen som vækstdynamo

Regeringen har sat det som et mål, at Øresundsregionen udvikler sig til en vækstregion med et integreret arbejdsmarked, hvor borgere og virksomheder har let adgang til at udnytte de muligheder og forskelle, som regionen rummer. Den nye skatteaftale mellem Danmark og Sverige fjerner en række af de problemer, som grænsegængere og deres arbejdsgivere har oplevet i dagligdagen. De nye regler vil dermed lette tilværelsen betydeligt for grænsegængere og virksomheder.

Noget tyder på, at Øresundsregionen i dag klarer sig mindre godt sammenlignet med de bedste nordeuropæiske regioner. Ser man på, hvor meget værdi den enkelte borger skaber målt på bruttotilvæksten pr. indbygger, halter Øresundsregionen efter f.eks. Amsterdam og Hamborg.⁸

Figur 2.15 Regionernes bruttoværditilvækst (BVT) pr. beskæftiget, 2001

Kilde: *Vækstregørelse 03 - analyser*, kapitel 11.

⁸ Der skal udvises forsigtighed i sammenligningen af indkomstskabelse for regioner. Størrelse og geografisk placering har stor betydning for det økonomiske potentiale.

Innovation, iværksætteri og brugen af de menneskelige ressourcer er tre områder, der på den ene side er vigtige for væksten i Øresundsregionen, og hvor regionen på den anden side selv spiller en vigtig rolle i forhold til kvaliteten af vækstvilkårene. På disse tre områder klarer Øresundsregionen sig middelmådt - og der er et stykke vej op til de bedste regioner.

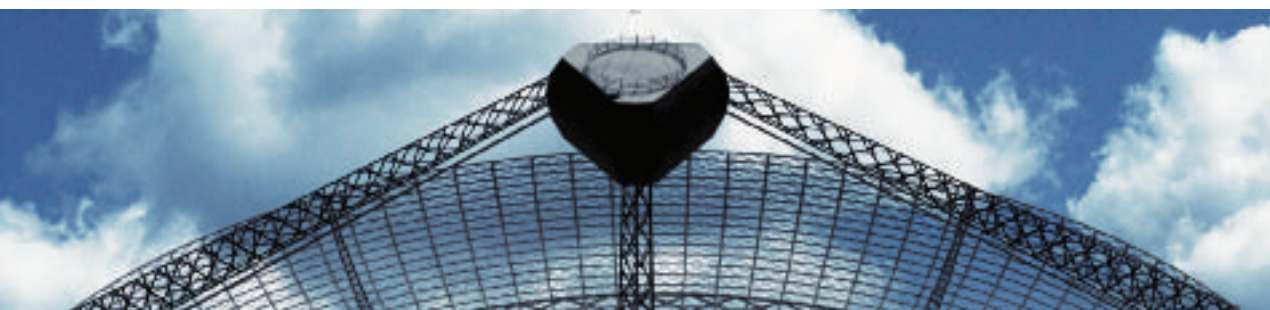
Med hensyn til rammerne for innovation ser det kort fortalt ud til, at særligt den danske side af Sundet halter efter de bedste regioner. Det, der trækker afgørende ned på den danske placering, synes at være begrænset fokus på samarbejde mellem forskningsinstitutioner og erhvervsliv. Danmarks placering skal dog ses i lyset af regeringens arbejde med at forbedre en række generelle rammebetingelser for innovation. Der er netop fremlagt en handlingsplan for et styrket samspil mellem videninstitutioner og erhvervsliv.

Ser man på iværksætterne i Øresundsregionen, viser det sig, at mange har lyst til at starte egen virksomhed, og at det er relativt enkelt at starte egen virksomhed på begge sider af regionen. Den største udfordring på både den danske og svenske side består i, at der ikke er mange højtuddannede, som starter egen virksomhed. Derudover tyder noget på, at markedet for venturekapital ikke fungerer optimalt.

Begge regioner har forholdsvis gode rammevilkår for menneskelige ressourcer. Grundkvalifikationerne er i orden, og efteruddannelse prioriteres højt, men der er færre højtuddannede i arbejdsstyrken end i de førende regioner.

Regeringen vil i det fremtidige arbejde med Øresundsregionen følge tre spor. For det første vil regeringen arbejde for at forbedre de generelle vækstvilkår i hele Danmark. For det andet vil regeringen fortsat arbejde for at fjerne de væsentligste lovmæssige barrierer for integrationen samt sikre en enkel og god information til borgere og virksomheder. For det tredje vil der være behov for at sætte fokus på de mere regionsspecifikke vækstvilkår og på arbejdsdelingen mellem de involverede parter. Den danske og svenske regering vil i 2004 komme med en handlingsplan for det fremtidige Øresundsarbejde.

Fremtidige udspil

Fremtidige udspil for at styrke Danmarks vækstvilkår

Større frihed og virkelyst

Område	Målsætning	2. halvår 2003	1. halvår 2004	2. halvår 2004
En holdbar udvikling i arbejdsudbudet	<i>Vi skal sikre en holdbar udvikling i det samlede arbejdsudbud</i> <i>Beskæftigelsen (strukturelt) skal stige med 52.000 personer fra 2003 til 2010</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Lovforslag om opsat pension. ▶ Sygefraværshandlingsplan. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Lovforslag på sygefraværsmrådet. 	
Regelforenkligning og administrative lettelser	<i>De administrative byrder for erhvervslivet skal nedbringes med op til 25 pct. i år 2010</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Fremlæggelse af de første planer for, hvordan formål og konsekvenser af nye lovforslag kommunikerer ud til virksomheden. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Offentliggørelse af mål for, hvor meget de enkelte ministerier med erhvervsrettet lovgivning skal reducere de administrative byrder. ▶ Oplæg om forenkling af de mest byrdefulde love og regler. ▶ Lancering af nyt digitalt værktøj som et tilbud til virksomheder, der ønsker at effektivisere deres administrative rutiner og spare penge. ▶ Test af erhvervsrelevante bekendtgørelser i et virksomhedspanel. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Første opgørelse af ministeriernes indsats for at reducere de administrative byrder. ▶ Katalog over incitamenter til øget anvendelse af digitale løsninger. ▶ Lancering af en digital medarbejderagent. ▶ De første tilfredshedsmålinger af formidling af nye love og bekendtgørelser.
Styrket selvstændigheds- og iværksætterkultur	<i>Danmark skal tilhøre den europæiske iværksætterelite</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Lovforslag om modernisering af etableringskontoordning, øget adgang til medarbejderaktier samt bedre vilkår for fradrag for pension. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Iværksætterfond er køreklar. ▶ Lovforslag om teknologioverførsel ved offentlige forskningsinstitutioner. ▶ Løbende opfølgning på <i>Handlingsplan for iværksættere</i> og handlingsplanen <i>Et samfund med plads til det frie initiativ</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Etablering af Iværksætterakademi. ▶ Offentliggørelse af måling af iværksætteraktivitet og rammebetingelser på tværs af lande (iværksætterindeks).

Fremtidige udspil for at styrke Danmarks vækstvilkår

Bedre brug af viden og ressourcer

Område	Målsætning	2. halvår 2003	1. halvår 2004	2. halvår 2004
Bedre uddannelser	<i>Uddannelserne skal stå mål med de bedste i udlandet, og der skal være en bedre udnyttelse af ressourcerne i uddannelsessystemet end i dag</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Handlingsplan for internationalisering i uddannelser. ▶ Forslag om at 10. klasse i højere grad målrettes de elever, der har størst behov for 10. klasse. 		<ul style="list-style-type: none"> ▶ Fremlæggelse af forslag, der ansporer til hurtigere studie gennemførelse.
Styrket forskning og innovation	<i>Danmark skal være blandt de bedste i Europa til at udvikle og anvende ny viden og teknologi</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Lovforslag om sektorforskningsinstitutioner mhp. styrkelse af sektorforskningens uafhængighed og samspil med universiteterne om forskning og uddannelse. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Handlingsplan for risikovillige investeringer i erhvervslivet, jf. målsætningen for den finansielle sektor. ▶ Opfølgning på handlingsplanen for styrket samspil <i>Fra tanke til faktura</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Strategi for bedre udnyttelse af de muligheder, som eneretten giver danske virksomheder.
Et digitaliseret Danmark	<i>Danmark skal være blandt de mest digitaliserede lande i Europa</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Løbende opfølgning på it- og telepolitisk handlingsplan <i>It med omtanke</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Redegørelse til Folketinget i marts 2004 med status for it- og teleudviklingen i Danmark. ▶ Analyse af udbuds- og samarbejdsformer i forbindelse med udbud af IKT-opgaver/IKT-services fremlægges. ▶ Informationskampagne om erhvervsrettede IKT-services, herunder <i>vir.dk</i>. 	
Regional vækst	<i>Danmark skal fastholde sin topplacering som et af de OECD-lande, der har den højeste grad af økonomisk lighed mellem landets regioner</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Etablering af regionale vækstsamarbejder i ni yderområder. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Befordringsfradraget for pendlere bosat i yderområder forhøjes. ▶ Vanskeligt stillede kommuner tilføres 1/2 mia. kr. ekstra via ændringer i udlignings-systemet. ▶ Strukturprojektordningen under EU's landdistriktsprogram genindføres. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Socialfondsinitiativer, som bl.a. kan styrke samspillet mellem yderområderne og vækstcentrene.

Fremtidige udspil for at styrke Danmarks vækstvilkår

Effektiv konkurrence

Område	Målsætning	2. halvår 2003	1. halvår 2004	2. halvår 2004
Gennemsigtige og effektive konkurrencevilkår	<i>Konkurrencen i Danmark skal være på niveau med de bedste i lande i OECD</i>		<ul style="list-style-type: none"> ▶ Fremlæggelse af Konkurrencepolitisk handlingsplan, der bl.a. fokuserer på at styrke konkurrencen på det offentlige område og at fjerne konkurrencebegrænsende regulering. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Konkurrenceloven tilpasses bl.a. som følge af EU's konkurrencereform.
Offentlig-privat samarbejde	<i>Øget konkurrence om offentlige opgaver for at styrke effektiviteten og skabe større kvalitet i den offentlige service</i>		<ul style="list-style-type: none"> ▶ Løbende opfølgning på de 15 initiativer om offentlig-privat samarbejde fra handlingsplanen <i>En mere virksomhedsnær offentlig sektor</i>. ▶ Handlingsplan for Offentlig-Private Partnerskaber (OPP). 	
Bedre vilkår og større gennemsigtighed for forbrugerne	<i>Forbrugerforholdene i Danmark skal være blandt Europas bedste</i>		<ul style="list-style-type: none"> ▶ Betænkning fra udvalget vedrørende revision af markedsføringslov og prismærkningslov. ▶ Forbrugerportal lanceres i marts 2004. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Serviceportalen for forbrugerklager lanceres august 2004. ▶ Evaluering af forbrugerpolitikken i Danmark.
Den finansielle sektor	<i>En global og vækstorienteret finansiell sektor</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Lovforslag om flytteren i Lønmodtagernes Dyrstidsfond (LD) - som led i opfølgningen på <i>Større valgfrihed i pensionsopsparingen</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Handlingsplan for risikovillige investeringer i erhvervslivet. ▶ Forventet vedtagelse af investerings servicedirektivet. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Fremlæggelse af lovforslag om virksomhedspant. ▶ Forberedelse af lovforslag om hedgefor- eninger. ▶ Reform af flyttegebyrer og pensionsgarantier - som led i opfølgningen på <i>Større valgfrihed i pensionsopsparingen</i>.
Liberalisering af el- og gasmarkederne	<i>Konkurrencedygtige el- og gaspriser, forsyningsikkerhed og mest miljø for pengene</i>		<ul style="list-style-type: none"> ▶ Forslag om oprettelse af nyt infrastrukturselskab 'EnergiTransmission Danmark A/S'. Lovforslag fremlægges, når forhandlinger med elsektoren er afsluttet. ▶ Lovforslag om markedsorientering af støtte til decentral kraftvarmeproduktion. ▶ Lovforslag om indførelse af nyt CO₂-kvotehandlingssystem. ▶ Udbud af areal til etablering af en havvindmøllepark gennemført. 	
Effektivt byggeri	<i>Produktivitetsvæksten i byggeriet skal op</i>		<ul style="list-style-type: none"> ▶ Udmøntning af statslig byggepolitik i regelsæt. ▶ Byggeriets Innovationsfond etableres. ▶ Oplæg til byggeforskningsprogram foreligger. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Nye udbudsformer i alment byggeri - forslag til forsøgsmodel fremlægges. ▶ Resultat af analyse af sæsonudjævning foreligger.

Fremtidige udspil for at styrke Danmarks vækstvilkår

Offensiv udnyttelse af globaliseringen

Område	Målsætning	2. halvår 2003	1. halvår 2004	2. halvår 2004
Bedre adgang til globale markeder	<i>Danmark skal stå stærkere i globaliseringen i år 2010</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Redegørelse om Østersøregionen. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Etablering af <i>Taskforce for åbenhed</i>. ▶ Nye sourcing- og eksportfremmetilbud fra Danmarks Eksportråd. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ National strategi for standardisering. ▶ Oprydning i mærke- junglen. ▶ Redegørelse: Betydningen af danske særregler i EU-samarbejdet.
Øresundsregionen som vækstregion	<i>Øresundsregionen skal udvikle sig til en vækstregion</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ny fokuseret informations- og markedsføringsindsats for borgere og virksomheder i regionen. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Handlingsplan for vækst i Øresundsregionen. 	

